

Euripides

MALDAUTOJOS

(Supplices)

~423 m. pr. Kr.

*Iš senosios graikų kalbos išvertė ir
komentarų parašė Audronė Kudulytė-Kairienė
(Išversta 2020)*

Versta iš: Euripides Tragoedien. T. III. von Dietrich Ebener. Berlin: Akademie-Verlag, 1976.

Vertimas užsakytas Dramų stalčiaus projekto ir finansuotas iš Lietuvos kultūros tarybos.

Veikiantys asmenys

Aitra – Tesėjo motina

Tesėjas – Atėnų karalius

Adrastas – Argo karalius

Euadnė – Kapanėjo našlė

Ifijas – argietis, Euadnės tėvas

Tebų šauklis

Tesėjo pasiuntinys

Atėnė

Choras, kurį sudaro Argo vadų motinos ir jų tarnaitės

Prie Tebų kritusių argiečių sūnūs

Siužetas. Veiksmas vyksta Eleusine pasibaigus septyneto Argo vadų žygiui prieš Tebus. Nugalėję argiečius Tebų valdovai nesutinka jiems atiduoti žuvusių karžygių kūnų. Likęs gyvas Adrastas kartu su žuvusiųjų motinomis atvyksta į Eleusiną ir kreipiasi į Atėnų valdovą Tesėją, prašydamas pagalbos. Tesėjas iš pradžių atsisako padėti Adrastui, tačiau vėliau nusileidžia savo motinos Aitros prašymui ir surengia karo žygį prieš Tebus. Šį kartą tebiečiai pralaimi. Tesėjas atgauna kritusiųjų vadų palaikus, atgabena juos į Eleusiną ir sudegina lauže, o urną su pelenais atiduoda karžygių artimiesiems. Negalėdama susitaikyti su vyro žūtimi, į laužą įšoka ir susidegina argiečio vado žmona Euadnė, nors jos tėvas Ifijas bando dukterį sulaikyti. Tragedijos pabaigoje pasirodo *deus ex machina* – Atėnė Paladė, kuri kalba apie būsimą Argo vadų palikuonių keršto žygį prie Tebus ir reikalauja argiečių priesaikos, kad šie niekada nepultų Atėnų.

Prologas

Veiksmas vyksta Eleusine. Aikštelėje prieš Dzeuso šventyklą rusena aukuras. Toliau nuo šventyklos stūkso didžiulė uola. Prie aukuro stovi puošniais drabužiais apsirengusi Aitra. Šalia sustojęs choras – argiečių motinos ir tarnaitės, vilkinčios gedulo darbužius. Visos jos pasisukusios į Aitrą, rankose laiko maldautojų šakeles. Nuošalyje ant žemės guli Adrastas, galvą užsidengęs tamsiu apsiaustu. Jį supa kritusių argiečių sūneliai.

Aitra

Demetra, Eleusiną sauganti, žyniai
Šventyklose! Palaiminkit mane, taip pat
Tesėją, mano sūnų, ir Atėnus, ir
Pitėjo žemę, kur išaugau aš, Aitra,
5 Turtinguos rūmuos tėvo. Šis ištekino
Mane už Pandijono vaiko, už paties
Aigėjo. Taip išpranašavo Loksijas.
Maldauju, šitas moteris išvydusi.
Jos, Argo žemėje namus palikusios,
10 Prie mano kojų klūpo su maldautojų
Šakelėmis, daug skausmo iškentėjusios,
Vaikų netekusios: jų sūnūs septyni
Prie Kadmo vartų žuvo. Ten juos atvedė
Adrastas, pats valdovas Argo, siekdamas
15 Padėti žentui Polineikui atsiimt
Oidipo palikimo dalį. Motinos
Palaidot nori žuvusius kovoj, tačiau
Valdovai nesutinka kūnų atiduot

Ir taip dievų įstatymus paniekina.
20 Nujausdamas, kad reikia su jomis drauge
Manęs maldauti, apsipylęs ašarom
Adrastas guli čia, apverkdamas ginklus,
Ir savo nesėkmingą žygį iš namų.
Jis prašo, kad maldavimais įtikinčiau
25 Tesėją kūnais pasirūpint ir, žodžiu
Arba ginklu atėmus juos, palaidoti.
Tik šito tikis jis iš manojo sūnaus
Ir iš Atėnų miesto. Aš kaip tik ruošiuos
Aukot prieš sėją. Iš namų atkeliavau
30 Į šventą vietą, kur išaugo pirmąkart
Derlingos javo varpos. Šakeles laikau
Nesurištas stovėdama prie aukurų,
Dviem deivėm – Korei ir Demetrai – paskirtų.
Gailiuosi motinų žilų, praradusių
35 Vaikus. Gerbiu aš jų šventuosius vainikus.
Jau šauklį pasiunčiau į miestą čion pakviest
Tesėją, kad jisai arba šias moteris
Su jų maldom išgintų iš šalies, arba
Darytų, ko jos prašo ir kas malonu
40 Dievams. Juk visada protingos moterys,
Jei ką nors dirba, vyrus kviečiasi padėt.

Parodas

Choras

Lėtai lipdamas aukuro laipteliais

Pirmoji strofa

Aš prašau tavęs, senole,
Lūpomis senom meldžiu,
Prieš tave ant kelių puolu:
45 Kūnus man sūnų gražink!
Įveikti mirties, jie guli –
Masalas kalnų žvėrimis!

Pirmoji antistrofa

Tu matai, kaip liejas gailios
Ašaros man iš akių,
50 Kaip raukšlėtus skruostus rankom
Aš draskau, nes namuose
Nei vaikų nepašarvojau,
Nei kapų jų nematau.

Antroji strofa

Tu pagimdei, valdove, sūnų
55 Kadaisė vyrui mylimam,
Su juo sugulus pataluos.
Užjausk mane, pasigailėk!
Kaip skauda man dėl žuvusių
Vaikų, kuriuos aš pagimdžiau!
60 Įtikink savo sūnų, meldžiame,
Kad prie Ismeno jis atvykęs į rankas
Man atiduotų jaunos kūnus nepalaidotus.

Antroji antistrofa

Ne pamaldumas – būtinybė

Mane čia vertė atsiklaupt

Prie aukurų liepsnojančių.

65 Mes esam teisos, tu gali

Padėti mums nelaimėje.

Aš, daug kentėjusi, meldžiu,

Kad tavo vaikas atiduotų man,

Vargšelei, kūną mano žuvusio sūnaus,

70 Jog aš galėčiau apkabinti jį numirusį.

Trečioji strofa

Vieni verksmai pranoksta jau kitus verksmus,

Tarnaitės gražo sielvartaudamos rankas.

Kreipdamasis į tarnaites

Ateikit čia, skausmu besidalijančios!

Ateikit čia jūs, kenčiančios kartu!

75 Patinka Hadui choro giesmės.

Baltais nagais draskykite

Lig kraujo savo skruostus!

Garbė, parodyta numirusiems –

Gyvųjų puošmena.

Trečioji antistrofa

Tas ašarų saldumas nenumaldomas

80 Taip jaudina mane! Kaip nuo aukštos uolos

Žemyn vis kapsi nesustodami lašai,

Taip nesibaigia šis raudojimas.

Būdinga moterims dejuoti,

Apverkti sūnus žuvusius,

85 Raudom išlieti skausmą.

Kad aš galėčiau mirti ir pamiršt

Šį baisų sielvartą!

Pirmasis epeisodijas

Su palyda ateina Tesėjas

Tesėjas

Nematydamas aukuro

Ką aš girdėjau? Kas čia per dejavimai,

Krūtinės daužymas, rauda dėl mirusių,

Pasklidus iš šventyklos? Išgąstis mane

90 Pagavo. Kas nutiko motinai, kurios

Aš ieškau, iš namų seniai išėjusios?

Ak!

Pamato motiną, chorą ir Adrastą

Kas tai? Matau aš keistą vaizdą. Sėdi ten

Prie aukuro senoji mano motina

Ir nepažistamos man moterys, kurios

95 Atrodo, prislėgtos kančios. Iš jų garbių

Akių ant žemės krenta gailios ašaros.

Plaukai jų nukirpti, apskarę apdarai.

Ką reiškia tai, motute, pasakyk. Tikiuos,

Tavęs išklausęs, ką nors naujo sužinot.

Aitra

100 Šios moterys – tai motinos tų septynių
Vadų, prie Kadmo vartų žuvusių, sūnau.
Jos, šakeles maldautojų paėmusios,
Mane ratu dabar apsupo, kaip matai.

Tesėjas

O kas prie įėjimo aimanuoja ten?

Aitra

105 Adrastas, Argą valdantis. Taip kalbama.

Tesėjas

O tie vaikai, kurie prie jo? Tai jo vaikai?

Aitra

Ne, jie ne jo, bet sūnūs žuvusių vadų.

Tesėjas

Tai ko pas mus prašyti atkeliavo jie?

Aitra

Žinau, tačiau lai patys pasakys, sūnau.

Tesėjas

Adrastui

110 Aš klausiu pasislėpusio po apsiaustu.
Kalbėki, galvą atidenk, nustok dejuot,
Nes nepasieksi nieko nekalbėdamas.

Adrastas

Valdove atėniečių, nugalėtojai
Tesėjau, aš maldauju polio ir tavęs!

Tesėjas

115 Na, kokio tikslo sieki? Ko tau prirėikė?

Adrastas

Žinai, kad mano žygis baigėsi blogai.

Tesėjas

Girdėjau. Ne tylom Heladę perėjai.

Adrastas

Aš daug geriausių Argo vyrų netekau.

Tesėjas

Taip atsitinka pražūtingame kare.

Adrastas

120 Aš atvykau prašyt palaidot žuvusius.

Tesėjas

Ar šauklį, Hermio tarną, paprašyt siuntei?

Adrastas

Siunčiau. Nužudę kūnų neatidavė.

Tesėjas

Ką sako jie? Teisėtas tavo prašymas.

Adrastas

Ką sako? Jie nemoka atlaikyt sėkmės.

Tesėjas

125 Kodėl čia atėjai? Gal nori pasitart?

Adrastas

Kad tu argiečių sūnus sugražintumei!

Tesėjas

O kaipgi jūsų Argas? Veltui gyrės jis.

Adrastas

Mes pralaimėję atkeliavom pas tave.

Tesėjas

Ar taip nusprendė visas miestas ar tu pats?

Adrastas

130 Visi danajai meldžia kūnus laidoti.

Tesėjas

Kodėl užpuolei Tebus septyniais pulkais?

Adrastas

Nes taip norėjau įsiteikti dviem žentams.

Tesėjas

Kam iš argiečių dukteris atidavei?

Adrastas

Su jais aš nenusietas giminės ryšiais.

Tesėjas

135 Svetimšalius argietėm dukrom parinkai?

Adrastas

Taip, Polineiką ir Tidėją, tebiečius.

Tesėjas

Kodėl su jais norėjai susigimoniaut?

Adrastas

Neaiškios Foibo pranašystės paveikė.

Tesėjas

Kaip Apolonas jų vedības nulėmė?

Adrastas

140 Už liūto ir už šerno liepė jas išleist.

Tesėjas

Kaip šitą dievo pranašystę supratai?

Adrastas

Prie vartų naktį pasirodė du bėgliai...

Tesėjas

Kas vienas ir kas antras? Buvo du, sakai...

Adrastas

Tai Polineikas ir Tidėjas. Grūmės jie.

Tesėjas

145 Taip žvėris – dukrų jaunikius atpažinai?

Adrastas

Kova jų buvo lyg dviejų žvėrių kova.

Tesėjas

Kodėl jiems teko bėgt, palikus tėviškę?

Adrastas

Tidėjas bėgo, nes nužudė giminę.

Tesėjas

Kodėl iš Tebų teko Polineikui sprukt?

Adrastas

150 Prakeiktas tėvo, vengė brolių nužudyti.

Tesėjas

Yra protinga pasitraukti sava valia.

Adrastas

Palikę su bėgliu blogai pasielgė.

Tesėjas

O kaip? Iš brolio palikimą atėmė?

Adrastas

Vykau tiesos ieškot, bet teko pralaimėt.

Tesėjas

155 Ar klausei pranašų, matei aukojimus?

Adrastas

Aiman! Man priminei, kur klaidą padariau.

Tesėjas

Ėjai kariauti be dievų palaikymo?

Adrastas

Net prieš Amfijarėjo valią aš ėjau.

Tesėjas

Tu taip nesunkiai nuo dievų nosisukai.

Adrastas

160 Jaunimo ryžtas skatino mane kariaut.

Tesėjas

Vadovavais drąsa, bet ne sveiku protu.

Adrastas

[Pražudė ši drąsa daugybę karžygių].

Valdove tu Atėnų, pats narsiausias

Visoj Heladėj! Gėda, bet parpuolu aš

165 Ant žemės ir tavus kelius apkabinu!

Aš, senas vyras, bet laimingas praicity

Valdovas. Verčia taip nelaimės pasielgt.
Išgelbėk kūnus ir bėdoj užjaušk mane
Bei šitas motinas, sūnų netekusias!
170 Bevaikė, vieniša senatvė laukia jų.
Išdrįso jos ateit į šalį svetimą,
Nejaunas savo kojas vos pavilkdamos,
Ne į Demetros paslaptingas apeigas
Atvyko, bet palaidot žuvusius, kurie
175 Turėjo savo rankom jas palaidoti.
Yra naudinga turčiui skurdą pamatyt,
O skurdžiui į turtingus žvelgt ir pavydėt,
Kad pats užsimanytų susikraut turtus,
Naudinga vargšams išsigąsti gailesčio.
180 O dainius, kurdamas eiles, turėtų jas
Džiaugsmingai kurti. Jei jis nusiminięs bus,
Tai kaip tada galės, išėjęs iš namų,
Kitus pradžiugint? Tai bus neįmanoma.
Gali paklaust: „Kodėl, Pelopo kraštą tu
185 Aplenkęs, naštą šią Atėnams uždedi?“
Turiu aš teisę šitaip atsakyti tau:
Spartiečiai žiaurūs, nuolat keičia nuomonę,
Kiti miesteliai ten silpni, nedideli.
Tik tavo polis gali vargą šį pakelt,
190 Nes jis kitų bėdas užjaučia, turi daug
Jaunimo ir tave – valdovą šaunųjį.

Kiek miestų žlugo, vado neturėdami!

Choro vadovė

Aš tokį patį žodį pasakysiu tau,
Tėsėjau! Pagailėk manos sunkios lemties!

Tėsėjas

195 Ne kartą teko su kitais man ginčytis.
Yra tokių, kas tvirtina, kad žmoguje
Blogesnis pradas viršija geresnįjį.
O aš turiu visai kitokią nuomonę –
Kad gėrio, o ne blogio žmoguje daugiau.

200 Antraip nebūtų mūsų šiam pasaulyje.
Giriu tą iš dievų, kuris gyvenimą
Žmonių iš netvarkingos žvėriškos būties
Atskyrė ir pirmą mums protą suteikė,
Paskui ir kalbą, ja mintis išreikšt, balsus

205 Mintis sakyti davė, maistui – augalus
Ir pasiuntė lašus drėgnuosius iš dangaus
Prisotint žemę, augmeniją pamaitint.
Išmokė pasislėpt mus nuo šaltos žiemos
Ir Saulės dievo karščio, jūrą skrost laivais,

210 Išsimainyt prekes, kurių nėra šaly.
Kas mums neaišku, tą žyniai iš vidurių
Papjauto gyvulio ar iš ugnies liepsnos,
Arba iš paukščio skrydžio gali pasakyt.
Kai dievas taip sutvarkė mums gyvenimą,

215 Ar neišpuikome, jei to mums negana?
Mes dėl puikybės norim būt galingesni
Už dievą. Mintyse išdidūs, manome,
Kad esame protingesni net už dievus.
Nesi protingas tu, kaip dešimtis kitų.

220 Paklausęs Foibo ištarmės, atvykėliams
Dukras atidavei, tarytumei dievai
Tikrai gyventų. Pakenkei kilniems namams,
Juos su prastais sujungęs. Tūri nemaišyt
Protingas padorių su nusikaltusiais

225 Ir patikimą žmogų į namus parvest.
Juk dievas, likimus žmonių supainiojęs,
Dažnai nekaltą, nieko nepadariusį
Pražudo dėl piktadarysčių kaltojo.
Tu, argiečius visus į žygi vesdamas,

230 Nepaklausei, ką pranašauja tau žyniai,
Paniekintai dievus ir miestą pražudei,
Jaunimo sukloidintas. Trokšta jis garbės,
Karus įplieskia neteisingai, miestiečius
Pražudo. Vienas nori vadovaut kare,

235 O kitas siekia valdžią į rankas paimt,
Dar kitas pelno trokšta, nežiūrėdamas,
Ar dauguma žmonių dėlto nenukentės.
Piliečiai skirstomi į tris grupes: vieni
Yra turtingi, bet iš jų jokios naudos,

240 Jie gviešias kuo daugiau, kiti – nepritekliaus
Kamuojami, baisaus pavydo graužiami,
Skausmingai gelia pasiturinčius, blogų
Vadų iškalbingumo suvedžiojami.
Trečioji grupė, vidurinė, gelbėja
245 Miestus ir nustatytą tvarką saugoja.
Ar sudaryt man sąjungą su tavimi?
Ką man piliečiams savo pasakyt? Sudie,
Keliauk! Jei tu veikei neapgalvodamas,
Tai pats ir atsakyk, bet mūsų neįtrauk.

Choro vadovė

250 Jisai suklydo. Kartais tarp jaunų žmonių
Taip būna. Tad reikėtų jam už tai atleist.
Atėjome, kad sielvartą išgydytum.

Adrastas

Tave ne kaip teisėją aš pasirinkau.
Jei daros aišku, kad ką bloga padariau,
255 Nelaukiu iš tavęs nei keršto, nei bausmės,
Tik kad padėtum. Jeigu nenorėsi, aš
Su tuo sutikt turėsiu. Ką gi man daryt?
Išeikite, senolės, čia palikusios
Pilkšvai žalsvas maldautojų šakas! Tegu
260 Mums liudininkai bus ir žemė, ir dievai,
Ugnies nešėja Demetra ir Helijo
Šviesa, kad mūsų maldos buvo be naudos!

Choro vadovė

Pelòpo vaikas – tėvas tavo motinos.

Mes iš Pelopo žemės, kraujo to paties.

265 Ką tu darai? Išduosi, išvarysi mus

Senas, ko reikalavom, nepasiekusias?

O ne! Net žvėrys turi olą – priebėgą,

O vergas – aukurą, ir miestas, ištiktas

Bėdų, iš kito miesto tikis paramos.

270 Nėra mirtingojo, laimingo amžinai.

Choras

Lėtai leisdamasis aukuro laipteliais

Eik, nelaiminga, iš vietos šventosios Persefonėjos,

Eik ir suklupus ant kelių, rankas ištiesus, prašyki,

Kad atiduotų kūnus vaikų nužudytų – aš vargšė! –

Kūnus sūnų, kuriuos praradau prie sienų Kadmėjos!

Tarnaitėms

275 Aiman! Paimkit, pakelkit, nuveskit, laikykit

Šią vargšę už rankos senos!

Motinos ir tarnaitės apkabina Tesėjo kelius

Tavąjį smakrą liečiu, brangus, šlovingiausias Heladėj,

Ir, apkabinus kelius bei rankas ištiesus, maldauju:

280 Tu pagailėki manęs, tos maldautojos, vargšės klajūnės,

Tos, kuri dėl vaikų sielvartauja!

Kad nematytum, sūnau, nepalaidotų savo vienmečių

Kadmo žemėj, kai jais nesidžiaugtų žvėrys, maldauju!

Tik pažiūrėk: iš akių man rieda ašaros gailios!

285 Puolu ant kėlių, maldauju kapą supilti vaikams!

Tesėjas

Kreipdamasis į motiną, kuri palieka prie aukuro

Kodėl gi, motina, verki, lengvu šydu

Akis pridengusi? Dėl to, kad šitų motinų

Raudas girdi? Kažkaip jos veikia ir mane.

Pakelki žilą galvą, nebeverk daugiau –

290 Juk tu esi prie švento aukuro Deò.

Aitra

Aiman!

Tesėjas

Dėl jų dejuot tu neturėtumei!

Aitra

O vargšės moterys!

Tesėjas

Tu joms nepriklausai.

Aitra

Kas tau ir miestui bus naudinga, pasakyt?

Tesėjas

Dažnai protingi būna žodžiai moterų.

Aitra

295 Droviuos tau pasakyt, ką širdyje turiu.

Tesėjas

Tai, kas naudinga, gėda nuo draugų nuslėpt.

Aitra

Aš netylėsiu, kad netektų man vėliau
Sau priekaištaut už bailų nutylėjimą.
Gražiai kalbėt nereikia moterims, tad aš,
300 Patarsiu, kas naudinga, nebijodama.
Pirmiausia aš, sūnau, liepiu tau gerbt dievus,
Kad juos paniekinęs, neapsigautumei.
Čia klysti, bet kitur esi tu apdairus.
Laikyčiausi ramiai ir būčiau aš drąsi,
305 Jei nereikėtų man apginti skriaudžiamų.
Žinoki, tai suteiks tau garbę didelę,
Ir aš nepabijosiu tau patart, sūnau:
Tuos žmones įžūlius, kurie numirusių
Neleidžia laidoti ir šermenis surengt,
310 Tu savo rankomis priversk tai padaryt,
Ir tramdyk tuos, kurie Heladės papročius
Sulaužo. Juk žmonių valstybės pagrindas –
Visiems prisilaikyti jos įstatymų.
Antraip sakys, kad tu buvai nevyriškas,
315 Šlovės vainiką savo miestui užtarnaut
Galėjai, bet išsigandai, tik atlikai
Menkutį žygį, šerną nugalėdamas.
O kai reikėjo kautis, žvelgiant į šalmus
Ir iečių smaigalius, atrodei kaip bailys.
320 Jei mano vaikas tu, taip nedaryk, sūnau!

Ar tu matai, kaip pašiepta neapdairi
Tėvynė tavo meta žvilgsnį priešišką
Į šaipūnus? Jinai tvirtėja veikdama.
O tylūs miestai, uždarai gyvenantys,
325 Atsargūs būdami, temato tiktai tai,
Kas nuobodu. Ar nepadėsi mirusiems
Ir vargšems motinoms nelaimėje, sūnau?
Aš nebijau, kada už tiesą kauniesi.
Matau, kad Kadmo liaudžiai sekasi, tačiau
330 Tikiu, kad burtai gali ir kitaip iškrist,
Nes dievas moka viską atvirksčiai apverst.

Choro vadovė

Mieloji, jam ir man naudingai patarei,
Todėl gi dvigubas šis mano džiugesys.

Tesėjas

Yra teisingi mano žodžiai, ištarti
335 Apie šį vyrą, motin, kaip ir nuomonė
Apie nutarimus, jų suklaidinius.
Ir pats aš suprantu, ką man tu patari.
Netinka mano būdai nuo pavojų bėgt.
Atlikęs daug gerų darbų, įpratinau
340 Helėnus visada visur mane laikyt
Baudėju už skriaudas, kurias jie iškentė.
Todėl sunkumų vengti man negalima.
Ką priešai pasakys apie mane, jei tu,

Mane pagimdžius, dėl manęs bijodama,
345 Liepi pirmoji man šį darbą padaryt?
Atliksiu jį. Atgausiu kūnus mirusių,
Paveikęs žodžiais kadmiečius. Jei nepavyks,
Ginklus paimsiu, ir dievai nesukliudys.
Norėčiau, kad pritartų visas miestas tam.
350 Pritars, man norint. Jei į žmones kreipsiuosi
Dar ir žodžiu, jie bus palankesni, nes aš
Žmonėms daviau ir valdžią, ir išlaisvinau,
Ir lygias teises jiems balsuoti suteikiau.
Adrastą vesiuos į piliečių sueigą
355 Paliudyti, ką aš kalbu. Įtikinęs
Ten žmones, rinktinius Atėnų jaunuolius
Sukviesiu ir apsiginklavęs, grįšiu čia,
Kreontui siųsiu žinių kūnus atiduot.
Senolės, jūs nuimkit vainikus šventus
360 Nuo motinos, kad į namus Aigėjo ją
Už rankos nusivesčiau! Jei kas iš vaikų
Tėvams nepadedą atsidėkodamas,
Yra pasigailėtinas. Kaip su tėvais
Jis elgias, šitaip elgsis ir su juo vaikai.

Tesėjas su Aitra ir Adrastu išeina

Pirmasis stasimas

Choras

Pirmoji strofa

365 O Argo žeme, tu žirgų maitintoja!

Girdėjote, girdėjot

Šventas kalbas valdovo

Apie dievus, svarbias ir didžiąjai Pelasgijai,

Ir Argo žemei.

Pirmoji antistrofa

Kad pagaliau užbaigtų jis manas kančias,

370 Pas motiną atėjęs,

Atneštų nužudytą

Jai kūną brangųjį sūnaus, kad taptų bičiuliu

Inacho žemei!

Antroji strofa

Miestų puošmena graži – dievobaiminga veikla,

Už tai dėkingi jiems visad!

375 Ką pasirinks manasis miestas? Ar draugystė lems,

Ar kūnus gausime palaidoti?

Antroji antistrofa

O Paladės mieste, tu mano motinai padėk,

Įstatymų nelaužyki!

Gerbi juk teisingumą, neteisybę niekini,

380 Ir visada gini nelaimėlius!

Antrasis epeisodijas

Sugrįžta Tesėjas, o su juo pasiuntinys ir Adrastas

Tesėjas

Pasiuntinys

Tu visada gerai pasitarnauji man
Ir miestui, mums atnešdamas žinias. Keliauk,
Asopo ir Ismeno perbrisk vandenis
Ir gerbiamam kadmiečių vadui pasakyk:
385 „Tesejas prašo paslaugos – numirusius
Palaidot. Jis kaimynas tavo, pagrįstai
To prašo. Erechtoje liaudžiai draugas būk!“
Jei jis sutiks, jam padėkojęs, grįžk atgal,
O jei nepaklausys, pridėki jam žodžius,
390 Kad lauktų būrio mano skydnešių karių:
„Prie Kalichoro šventojo šaltinio jie
Yra jau susirinkę ir apžiūrimi.“
Be to, ir miestas mielu noru pritarė
Šiam žygiui, kai išgirdo, ką ruošiuos daryt.
Pamatęs ateinantį Tebų šauklį
395 Bet kas čia eina, kas gi trukdo man kalbėt?
Atrodo, kad kadmietis... Aiškiai nematau...
Šauklys tai...
Savo pasiuntiniui
Stok! Jau tau nebereikės keliaut.
Atėjęs jis sumaišė man ketinimus.
Įeina Tebų šauklys
Šauklys
Kas čia tiranas? Jam atsakymą turiu
400 Kreonto, Kadmo žemę tebevaldančio

Nuo pat tada, kuomet prie vartų septynių
Nužudė Eteoklį broliška ranka.

Tesėjas

Pradėjai kalbą neteisingai, o svety,
Ieškodamas tirano. Bet vienvaldžio čia
405 Nėra. Šis miestas laisvas. Valdo jį tauta.
Kasmet piliečiai valdo pasikeisdami.
Turtingiems pirmenybė nesuteikiama,
Yra vienodos teisės jų ir vargetų.

Šauklys

Tava kalba – lyg palankus metimas man,
410 Kai burtus metam. Miestas, iš kurio esu,
Valdovo vieno valdomas, o ne minios.
Ten niekas žodžiais nesuka galvos žmonėms,
Naudos ieškodamas, ir neapgauna jų
Kitaip, ten niekas, malonus ir paslaugus,
415 Vėliau nekenkia ar, nusišėpęs buvusias
Klaidas, meluodamas pabėga nuo bausmės.
Kaip miestą gali sugebėt valdyt tauta,
Valstybės reikalus blogai suvokianti?
Geresnį supratimą laikas atneša,
420 O ne skubėjimas, nes vargšas žemdirbys,
Net jei jisai nekvailas, dirba per dienas.
Kada gi jam bendrais dalykais rūpintis?
Skaudu kilmingiems, kai netikėlis, anksčiau

Visai bereikšmis, gerą vardą sugeba
425 Įgyt, apgavęs žmones savo liežuviu.

Tesėjas

Gudrus šauklis tu, gražbyliauti mokantis.
Kadangi pats pradėjai ginčą su manim
Ir siūlei apsikeisti nuomonėm, klausyk.
Valstybei už tiraną nieko nėra blogiau.
430 Pirmà, joje nėra bendrų įstatymų,
Nes valdo vienas, vien tik sau įstatymus
Pats susikūręs. Ir lygybės ten nėra.
O kur įstatymai užrašomi, tenai
Vienodos teisės ir turtingiems, ir skurdiems.

435 Neturtingesnis gali tuo pačiu atrėžt
Turtingam, jei ką bloga girdi iš ano.
Silpnesnis, jei teiskus, turtingą nugali.
Ten laisvė, kur paklausus „Kas norėtų duot
Naudingą patarimą miestui?“, norintis
440 Jį duot, bus gerbiamas, nenorintis tylės.
Nejau lygybė dar didesnė gali būt?

Kai liaudis ima savo žemei vadovaut,
Jinai savais jaunais piliečiais džiaugiasi.
Tačiau karalius laiko, kad jie kenkia jam,
445 Todėl geriausiai, kaip jis mano, mėstančius,
Nužudo, išsigandęs dėl savos valdžios.
Tai kaip galėtų miestas būt vis dar stiprus,

Kada drąsus jaunimas sunaikinamas,
Lyg pieva nušienaujama pavasarį?
450 Ir kam gi kaupt turtus vaikams ir taip
Sunkiū vargu tirano turtą didinti
Ar namuose mergystę saugot dukterų,
Kad įgeidžius gašlius tirano tenkintų
Ir lietų ašaras? Geriau jau negyvent
455 Nei dukteris per prievartą ištekinti.
Štai tokį aš tau duodu atsaką. Kodėl
Į mūsų žemę atvykai? Ko reikia tau?
Jei tu nebūtum savo miesto atsiųstas,
Tau būtų atsirūgę, kad per daug kalbi.
460 Šauklūs, pasakęs tai, kas reikalinga, tuoj
Privalo grįžt atgal. Kreontas ateity
Lai siunčia šauklį man, ne kokį tauškalą.

Choro vadovė

Deja! Jei dievas duoda sėkmę niekšams, šie
Ižūlūs tampa, lyg sėkmė jų amžina.

Šauklūs

465 Galiu tau atsakyt. Dėl ko nesutarėm,
Lai tau vienaip atrodo, man gi – priešingai.
Draudžiu, taip pat visi kadmiečiai draudžia jums
Adrastą įsileist į savo žemę. Jei
Jisai jau čia yra, kol saulė nusileis,
470 Jį reikia iš šalies išvyti, sudraskyt

Šventuosius vainikus ir neatimt jėga
Numirusių, nes tai ne Argo reikalas.
Manęs paklausęs, savo miestą be vargų
Valdysi. Jeigu ne, tada tau teks prieš mus
475 Kovot kartu su savo sąjungininkais.
Tad pagalvok. Dėl mano žodžių pykdamas,
Kad laisvą miestą tu valdai, neatsakyk
Man išdidžiai, jėga vien pasikliaudamas.
Viltis mirtingiems – didis blogis. Ji miestus
480 Supjudo, begalinį pyktį sukelia.
Kada dėl karo reikia balsą atiduot,
Nemano niekas, kad kare jis gali žūt,
Nes mano, kad tiktai kitus bėda ištiks.
Bet jei balsuojant jiems iškiltų prieš akis
485 Mirtis, karingoji Heladė niekada
Nežūtų. Juk visi mes, žmonės, žinome,
Kas iš dviejų geriau, kas gėris, kas bėda
Ir kiek geriau taika mirtingiems nei karai.
Pirmiausia Mūzoms ypač palanki taika.
490 Jinai nekenčia keršto, džiaugiasi vaikais
Ir turtą mėgsta. Mes, kvailieji, visa tai
Aukojam, griebiamės karų, kad silpnesnius
Vergais paverstume – ir žmones, ir miestus.
Tu nori būt naudingas priešams žuvusiems
495 Ir laidot tuos, kuriuos puikybė pribaigė?

Ar neteisingai žaibas trenkė kažkada
Į Kapanėją, stovintį ant kopėčių,
Prie miesto vartų priremtų, kai jis sugriaut
Prisiekė miestą, nori dievas to ar ne.
500 Ar neprarijo žemė prasiverusi
Vežimo keturkinkio su žyniu kartu?
Prie vartų ar nežuvo ir kiti vadai?
Ar akmenys jų kaulų nesutrupino?
Didžiuokis, kad už Dzeusą tu geriau mąstai,
505 Arba sutik, kad žmones nedorus dievai
Teisingai žudo. Reikia išmintingiesiems
Mylėt vaikus, tėvus, tėvynę, jos negriaut,
Bet stiprint. Blogas vadas, jei per daug drąsus.
Jūreivis, jei ramus tada, kai būtina –
510 Protingas. Įžvalgumas man – taip pat drąsa.

Choro vadovė

Pakankamai galingas Dzeusas jus nubaust.
Jums nereikėjo būti įžūliais tokiais.

Adrastas

O niekše tu!

Tesėjas

Nutilk, Adrastai, užsičiaupk
Ir nepradėki už mane anksčiau kalbėt!
515 Juk atkeliavo šis šauklis ne pas tave,
Bet pas mane, ir reikia man jam atsakyt.

Kreipdamasis į šauklį

Pirmiausia atsakysiu: nežinojau aš,
Kad mano viešpatis Kreontas už mane
Yra stipresnis tiek, kad pajėgus priverst
520 Atėnus šitaip elgtis. Apsivers aukštyn
Pasaulis, jei Kreontas mums įsakinės!
Ne aš šį karą pradėdau! Nėjau su jais
Į Kadmo šalį. Privalau numirusius
Palaidot, miestui nepakenkdamas, kovų
525 Nuožmių nekeldamas, tik panhelėninio
Įstatymo prisilaikydamas. Tad kas
Yra čia negerai? Jei nukentėjote
Jūs nuo argiečių – jie dabar jau negyvi.
Garbingai savo priešams atsikeršijot,
530 Užtraukėt gėdą jiems – teisybė pasiekta.
Tad leiskit mirusius palaidot žemėje,
Kad kiekviena dalis nueitų ten, iš kur
Dienos švieson yra atėjusi: dvasia –
Į eterį, į žemę – kūnas. Gaunam jį
535 Ne sau, bet kad jame gyventume. Paskui
Priimt jį turi žemė motina. Manai,
Įžeisi Argą, kūnų nepalaidojęs?
O ne! Juk tai – visos Heladės rūpestis!
Jei kas iš mirusių atims, kas skirta jiems,
540 Ir nepalaidos jų, tai baimę įvarys

Drąsiesiems toks įsigalėjęs įprotis.

Čia atėjai man baisiai pagrasint, tačiau

Jūs patys bijot laidot mirusius. Kodėl?

Kad tie, palaidoti, jūs žemę sunaikins?

545 Kad žemės gelmėje jie susilauks vaikų,

Kurie vėliau galės atkeršys jums? Bet tai

Tiktai beprasmiškas tuščiažodžiavimas

Ir baimė apgailėtina, nepagrįsta.

Suvokit, neprotingieji, žmonių vargus.

550 Gyvenimas – kova. Šiandieną sekasi

Vieniems, antriems dar seksis ateity, treiems

Jau sekėsi. Lemtis yra nepastovi.

Ją nelaimingas vertina, kad sektųs jam,

Laimingasis brangina ją, bijodamas

555 Netekt jos palankumo. Tai žinodami,

Privalom kantriai ir be pykčio iškentėt

Skriaudas, kad savo miestui nepakenktume.

Tai kas dabar daryt? Tu kūnus duoki mums,

Nes norim juos palaidoti su pagarba.

560 Antraip, juk aišku, kas įvyks: palaidosiu

Per jėgą juos. Helėnai nekalbės, kad aš

Ir miestas Pandijono, perėmę dievų

Įstatymą šį seną, jį sulaužėme.

Choro vadovė

Drąsiau! Teisybės šviesą gelbėdamas, tu

565 Išvengt galėsi priekaištavimų žmonių!

Šauklys

Ar nori, atsakysiu tau labai trumpai.

Tesėjas

Sakyk, ką nori. Juk tylenis tu nesi.

Šauklys

Mana šalis neatiduos tau mirusių.

Tesėjas

Tada ir tu, jei nori, paklausyk manęs.

Šauklys

570 Taip, paklausysiu. Reikia žodį duoti tau.

Tesėjas

Atėmęs ne Asopijoje juos laidosiu.

Šauklys

Pirmà tau reiks išdrįst prie ginklų pereiti.

Tesėjas

Juk išdrįsau atlikt daug žygdarbių kitų.

Šauklys

Ar tėvas taip tave išmokė– tik laimėt?

Tesėjas

575 Tiktai laimėt prieš niekšus. Nebaudžiu dorų.

Šauklys

Ir tu, ir tavo miestas kišatės visur.

Tesėjas

Veiklus manasis miestas ir jam sekasi.

Šauklys

Ateiki, kad nuo sparto ieties žūtumei!

Tesėjas

Ar gali iš drakono gimt narsus karys?

Šauklys

580 Kai kausies, sužinosi. Jaunas dar esi.

Tesėjas

Tu niekaip nesupykdysi manos širdies

Taip pasigirdamas. Išeiki iš šalies

Ir išsinešk kartu beprasmiškas kalbas!

Šauklys įsižeidęs išeina

Mes šitaip nieko nepasieksim. Turi pult

585 Kadmiečių žemę ir hoplitai, ir kariai,

Važiuojantys vežimuose, ir raiteliai

Ant žąslais valdomų, apsiputojusių

Žirgų. Aš pats, nutvėręs kardą aštrųjį,

Nuvesiu juos prie Kadmo vartų septynių,

590 Aš būsiu ir šauklys. Adrastai, įsakau

Čia likt ir nesusiet likimo su manim.

Kariauti eisiu, dievo lydimas, aš pats –

Šaunusis karo vadas su šauniais kariais.

Tik vieno reikia man – tai paramos dievų,

595 Kiek jų teisybę gerbia. Visa tai kartu

Suteikia pergalę. Drąsa nėra svarbi

Žmonėms, jei jie neturi dievo palankaus.

Tesėjas išeina

Antrasis stasimas

Pirmoji strofa

Pirmasis puschoris

O vargšės motinos tų vargšų karvedžių!

Blyškioji baimė duria man po kepenim!

Antrasis puschoris

600 Tai ką gi naujo tu norėtum pasakyt?

Pirmasis puschoris

Kur ruošias susirinkt Paladės kariauna?

Antrasis puschoris

Dėl ko ji susirinks – ar tartis, ar kariaut?

Pirmasis puschoris

Iš to nauda kad būtų! Jeigu šalį vėl

Apims skerdynės, mūšiai ir pasklis garsai

605 Nuo daužomų krūtinių, ką gi vargšei man

Reikės sakyt, jei aš dėl viso to kalta?

Pirmoji antistrofa

Antrasis puschoris

O kad likimas pražudytų tą, kurį

Sėkmė lydėjo! Kirba man drąsi mintis!

Pirmasis puschoris

610 Dievai yra teisingi – šitaip tu sakai.

Antrasis puschoris

O kas gi kitas mums nelaimės paskiria?

Pirmasis puschoris

Matau aš, kad skirtingi žmonės ir dievai.

Antrasis puschoris

Ankstesnė baimė apėmė tave, nes seks

Po keršto kerštas, po mirties – kita mirtis.

615 Bet leidžia atsikvėpt žmonėms nuo negandų

Dievai. Jų rankose – juk visko pabaiga.

Antroji strofa

Pirmasis puschoris

Kaip lygumą, kur gražūs bokštai, man pasiekt,

Palikus Kalichorą – deivės vandenį?

Antrasis puschoris

620 Jei dievas duotų tau sparnus, nuskristumei

Į miestą, prie dviejų upelių stovintį!

Pirmasis puschoris

Kad tu draugų likimą sužinotumei!

Antrasis puschoris

Koksai likimas ir kokia dalia

Jau laukia narsiojo

625 Valdovo žemės šios!

Antroji antistrofa

Pirmasis puschoris

Mes kvietėme dievus ir vėlei kviečiam juos,

Nes jais pirmiausia tikim, baimę jausdami.

Antrasis puschoris

O Dzeuse, tėve tu Inacho dukteries,
Telyčios, pramotės mūsų!

Pirmasis puschoris

630 Gynėjas miesto būki geranoriškas!

Antrasis puschoris

Juos – tavo šlovę, tavo paspirtį –
Iš miesto išnešu
Lauže sudeginti!

Trečiasis epeisodijas

Įeina pasiuntinys

Pasiuntinys

Jums, moterys, gerų žinių nešu. Aš pats
635 Ištrūkau iš nelaisvės, į kurią buvau
Papuolęs, kai –jau žuvę – septyni vadai
Kovojo su kariais prie Dirkės vandenų.
Pranešiu – pergalė Tesėjo! Nuo ilgų
Kalbų susilaikau. Buvau ginklanešys
640 Aš Kapanėjo, Dzeuso žaibo nutrenkto.

Choro vadovė

Mielasis, malonu girdėt, kad sugrįžai,
Taip pat išgirst apie Tesėją. Jei sveikà
Atėnų kariauna, tai žinios nuostabios.

Pasiuntinys

Sveika ji. Taip turėjo ir Adrastas veikt,

645 Kada jis nuo Inacho upės argiečius
Į karą prieš kadmiečių miestą pasiuntė.

Choro vadovė

Bet kaip sūnus Aigėjo ir kovos draugai
Pasiėkė Dzeusui skirtą pergalę? Sakyk!
Buvai tenai, nudžiuginsi nebuvusius!

Pasiuntinys

650 Kai saulės spindulys, ryškus šviesos vedlys,
Ant žemės krito, prie Elektros vartų aš
Įsilipau į aukštą bokštą ir dairiaus.

Mačiau trijų kariaunų tris pulkus. Būrys
Ginkluotų vyrų prie Ismeno aukštame

655 Krante išsirikiavo. Buvo kalbama,
Kad dešiniam sparne valdovas pats, garsus
Aigėjo vaikas atsistojo su kitais
Senos Kekropijos šalies gyventojais.

Sustojo prie versmės Arėjo ietimis

660 Ginkluoti žmonės iš Paralo, raitelių
Būriai vienodi iš kariuomenės kraštų.
Toliau, prie švento Amfijono pilkapio,
Vežimai laukė. Kadmo žmonės rinkosi

Prieš miesto sienas, savo užnugaryje

665 Sukrovę kūnus, dėl kurių jie kovėsi.
Stovėjo raitelių pulkai prieš raitelius,
Vežimai keturkinkiai priešais vežimus.

Tada šauklis Tesėjo ėmė šaukt visiems:
„Tyliau, kariai! Kadmiečiai, patylėkite!
670 Klausykit, mes atvykome dėl mirusių,
Nes norim juos palaidot, panhelėninio
Įstatymo laikydamies. Gana karų!“
Kreontas nieko neatsakė šaukliui tam,
Tylėjo, ginklų nenuleisdamas. Paskui
675 Vežimų keturkinkių vadeliotojai
Pradėjo mūšį. Lenkdami vieni kitus
Vežimai lėkė priekin ir rikiavosi.
Vieni kariai kardais kapojosi, kiti,
Apsukę žirgus, puolė važnyčiotojus.
680 Forbantas, tas Erehtėjidų raitelių
Vadovas, Kadmo raitelių rikiuotojai,
Kai tik pamatė šį vežimų pulką, tuoj
Į kovą puolė, tiek vieni, tiek ir kiti,
Tai nugalėdami, tai pralaimėdami.
685 Ne iš kitų girdėjau – pats mačiau tenai
Kovas vežimų ir baisias kančias karių.
Ką paminėt pirmà? Gal dulkes lig dangaus,
Ar įsipainiojusius į vadžias karius,
Per kraujo upelius po lauką tąsomus,
690 Vieniems kariams parpuolus žemėn, o kitiems
Važiuotiesiems, nuvirtus tiesiai ant galvos,
Kai jų kovos vežimai griuvo, ir kariai

Išleido dvasią tarp vežimo nuolaužų.
Pamatęs mūsų raitelių laimėjimą
695 Vienam sparne, Kreontas skydo griebėsi,
Skubėjo mūšin, kol nespėjo nusimint
Jo bendražygiai. Ir Tesėjas nedelsė,
Bet puolė priekin, nusitvėręs blizgančius
Ginklus. Susirėmė su priešais kariauna,
700 Ir patys žudė juos, ir buvo žudomi,
Ir ragino vieni kitus garsiais šauksmais:
„Žudyki, ietį mesk į Erehtėjidus!“
Užgimus iš dantų drakono kariauna
Kovojo narsiai, mūsų sparną kairįjį
705 Atgal atstūmė. Dešiniajame sparne
Jau traukės priešai. Lygi buvo ši kova.
Ir vėl reikėtų mūsų vadą čia pagirt,
Kadangi jis ne tik pasiekė pergalę,
Bet stengėsi nusilpusiems kariams padėt
710 Ir taip jiems rėkė, kad aidėjo žemėje:
„Jei jūs neatlaikysite nuožmios kovos
Su pasėtais kariais, tuomet Paladė žus!“.
Šiais žodžiais drąsą Kranajidams įkvėpė.
Nustvėręs Epidauro vėzdą baisų, jis
715 Pradėjo mosikuoti į visas puses,
Nurėždamas kaklus ir galvas su šalmais
Ir tuo pačiu vėzdu visus pribaidamas.

Galiausiai mūsų priešai pasileido bėgt.
Šaukiau iš džiaugsmo pasišokinėdamas
720 Ir plojau rankomis. Link vartų nulėkė
Kadmiečiai. Sklido aimanos, verksmai mieste,
Raudojo seniai ir jaunimas. Nerimas
Užliejo šventyklas. Galėjo miestan eit
Tėsėjas, bet savus sulaikė, sakėsi
725 Atėjęs kūnų reikalauti, o ne plėšt.
Štai tokį žmogų reikia skirti karvedžiu,
Kuris pavojuose yra narsus, kuris
Nekenčia įžūlių, gerai gyvenančių,
Pačiais aukščiausiais laiptais siekiančių užlipt,
730 Bet savo laimę turimą prarandančių.

Choro vadovė

Kai netikėtai aš sulaukiau šios dienos,
Tikiu – yra dievai! Atrodo, kad mažiau
Nelaimė skaudina, kai priešai nubausti.

Adrastas

Kodėl, o Dzeuse, žmonės nelaimingieji
735 Protingais laikomi? Juk mes tik nuo tavęs
Priklausome ir darome, ko nori tu.
Galvojome, kad Argas neįveikiamas,
Kad mūsų daug, kad mes jauni, tvirti.
Kai Eteoklis siūlė susitaikyti
740 Ir siūlė sąlygas, mes jų nepriėmėm

Ir pralaimėjome. O jam pasisėkė.
Lyg netikėtai praturtėjęs elgeta
Jis ėmė pūstis. Kadmo giminė pikta
Pražuvo dėl puikybės. Žmonės jūs kvaili!

745 Įtempę lanką, per toli nutaikote
Ir daug vargų pelnytai kenčiate, draugais
Nebetikit, sunkumams pasiduodate!
Galėjot, miestai, spręst bėdas kalbėdami,
Tačiau jas sprendžiate ginklu, o ne žodžiu.
750 Bet kam šnekėt? Aš noriu sužinot, kaip tu
Ištrūkai. O paskui paklausiu dar kai ko.

Pasiuntinys

Kai kilo sąmyšis mieste, aš pro vartus,
Kariuomenei atvertus, išslinkau slapčia.

Adrastas

Atgavot kūnus, dėl kurių kovojote?

Pasiuntinys

755 Atgavom kūnus septynių garsių vadų.

Adrastas

Ką tu sakai? Kur palaikai kitų karių?

Pasiuntinys

Juos Kitairono slėnyje palaidojo.

Adrastas

O kur tiksliai? Ir kas gi juos palaidojo?

Pasiuntinys

Tesėjas prie Eleuterų uolos, šlaite.

Adrastas

760 Ten ne visus palaidojo. O kur kiti?

Pasiuntinys

Arti. Nes tai, kas rūpi mums, nėra toli.

Adrastas

Ar juos, deja, vergai iš mūšio išnešė?

Pasiuntinys

Vergai nedarė šito. Būdamas tenai,

Pasakęs būtum, kad jis kūnus pagerbė.

Adrastas

765 Ar jis apiprausė nelaimėlių žaizdas?

Pasiuntinys

Taip, juos suguldė į kapus ir uždengė.

Adrastas

Sunki ir žeminanti šioji pareiga.

Pasiuntinys

Kitų žmonių nelaimės, ar jos žemina?

Adrastas

Vaje! Norėčiau būti žuvęs aš su jais!

Pasiuntinys

770 Verki be reikalo ir jas sugraudini.

Rodo į moterų chorą

Adrastas

Galvoju, kad jos man parodo pavyzdį.
Gana! Keliu rankas pasveikint mirusius!
Išliesiu Hadui sopulingąsias giesmes!
Kreipiuosi į draugus, kurių jau netekau,
775 Verkiu aš, vargšas, vienumoj. Negalima
Mirtingiesiems atgaut tik vieno – prarastos
Gyvybės! O turtus vėl galima sukaupt.

Komas

Choras

Pirmoji strofa

Dabar tai džiaugsmas ir kančia,
Tačiau šlovė šiam miestui
780 Ir mūsų karvedžiams tikrai
Tai dviguba garbė!
Skaudu man palaikus sūnų
Išvyst, bet reginys brangus,
Jei šią nelauktą dieną pamatysiu
785 Didžiausią savo skaudulį! -

Pirmoji antistrofa

Kad netekėjusią mane
Palikęs būtų Laikas,
Dienų senasis tėvas! Kam
Reikėjo man vaikų?

790 Manau, nebūčiau kentus tiek,
Jei būčiau netekėjusi!
Dabar aiškiausiai aš regiu nelaimę –
Vaikus mieliausius prarastus!

Choro vadovė

O štai jau kūnus žuvusių vaikų
795 Dabar regiu. Ak, nelaiminga aš!
Kad su vaikais galėčiau mirt, su jais
Kartu į Hadą nusileist!

Į sceną atėniečių kariai įneša žuvusiųjų vadų kūnus

Antroji strofa

Adrastas

Apverkit, motinos, vaikus,
Kurie jau žengia po žeme!
800 Dejuokite ir verkite, kai girdite
Kaip aš dejuoju, atsakykit man!

Choras

Vaikai! Tai motinų mielų
Kreipimasis labai skaudus...
Kreipiuosi į tave, numirusį...

Adrastas

805 Vaje, vaje, vaje!..

Choras

Kokia nelaimė ši!

Adrastas

Aiman!

Choras

.....

Adrastas

Dabar mums teko iškentėt...

Choras

Nelaimių didelius skausmus...

Adrastas

Argiečių mieste, mano lemtį tu matai?

Choras

Jis mato ir mane, nelaimėlę, kuri

810 Yra vaikus praradus...

Antroji antistrofa

Adrastas

Jūs nelaimingus, kruvinus

Šiuos kūnus neškit! Įveikė

Juos negarbingai priešai negarbingi!

Dėl jų ir prasidėjo ši kova.

Choras

815 O leiskit apkabinti man,

Apglėbti rankomis vaikus

Ir prie krūtinės savo tuojau visus priglausti!

Choro vadovei paduodami uždengti mirusiųjų palaikai

Adrastas

Turi tu juos, turi...

Choras

Kokia sunki kančia...

Adrastas

Aiman!

Choras

Ar tu ne motinoms kalbi?

Adrastas

820 Manęs jūs paklausykite!

Choras

Dėl abiejų kančios verki.

Adrastas

Kad kadmiečiai būtų mane pavertę dulkėm!

Choras

Kad niekada nebūčiau atsigulusi

Aš į vestuvių guolį!

Epodas

Adrastas

Pažvelkit į nelaimių jūrą,

825 O nelaimingos motinos!

Choras

Nagais mes skruostus išakėjome
Ir apibarstēm galvą pelenais!

Adrastas

Vaje, vaje!

Lai žemė ši mane praris!

830 Lai griebia viesulas mane,

Lai Dzeusas sviedžia žaibą man galvon!

Choras

Karčias tu vestuves matei,

Ir karčią Foibo ištarmę!

835 Žiauri Erinija, palikusi tuščius

Namus Oidipo, jau atėjo pas tave!

Ketvirtas epeisodijas

Įeina Tesėjas

Tesėjas

Chorui

Norėjau jūsų aš paklaust, kai dėl karių

Raudojote, bet šitą kalbą su jumis

840 Jau atidėsiu, nes Adrastą štai matau.

Adrastui

Iš kur vadai šie žuvę, garsūs narsumu?

Papasakok apie vadus jauniems žmonėms,

Nes tu išmintingesnis ir tikrai žinai.

Mačiau jų drąsą, žodžiais nenusakomą,

845 Kai ruošės jie užimti miestą. Vieno tik
Tavęs neklausiu, kad nebūčiau išjuoktas,
Su kuo kiekvienas jų kovojo mūšyje
Ir kokio priešo ieties buvo sužeistas,
Nes tai beprasmės kalbos besiklausiantiems
850 Ir tam, kuris jas sako. Kas gi mūšyje,
Kai prieš akis strėlių gausybė pralekia,
Galėtų pasakyt, katras karys šaunus?
Aš negalėčiau netgi šito klausinėt
Ar patikėti norinčiais papasakot,
855 Nes vargiai ar pajėgs prieš priešus stovintis
Stebėti tai, ką jis galėtų pastebėt.

Adrastas

Tad paklausyki. Nieko prieš aš neturiu,
Kad duodi galimybę man pagirt draugus,
Apie kuriuos aš noriu tiesą pasakyt.
860 Ar tu matai, ką Dzeusas pervėrė žaibu?
Tai Kapanėjas. Turto jis turėjo daug,
Tačiau dėl turto jis nė kiek nesipūtė,
Tarytum skurdžius, jis nebuvo išdidus,
Privengė tų, kas gyrės maisto gausumu
865 Ir neturtingus niekino. Ne rajume
Jis sakė, glūdi laimė, bet saikingume.
Jis buvo tikras draugas tiems draugams, kurie
Šalia, ir tiems, kurių šalia nėra. Tokių

Nedaug. Jis buvo atviras ir mandagiai
870 Kalbėjo, nedalijo pažadų tuščių
Piliečiams ir vergams. O antrą paminėt
Norėčiau Eteoklį. Jis visai kitaip
Pasižymėjo. Neturtingas būdamas,
Įgijo jaunas garbę Argo žemėje.
875 Draugai dažnai jam auksą dovanodavo,
Bet jis to aukso nepriimdavo, kad jam
Netektų tartum vergui turtams patarnaut.
Ne polio jis neapkentė – jo klystančių
Vadovų. Jeigu polio vardas suterštas,
880 Ne polis kaltas – vadovybė jo bloga.
Hipomedontas – trečias iš vadų. Jisai
Dar vaikas būdamas, nedrįso atsiduot
Vilionėms Mūzų ar lepiam gyvenimui.
Gyveno laukuose, ten mėgo grūdintis,
885 Ir ruošės žygiams, eidavo medžiot. Žirgais
Jis džiaugės. Rankomis įtempdamas lankus,
Svajėjo, kad jo kūnas poliui naudą duos.
Dar kitas vadas – Atalantės, mėgstančios
Medžiot, sūnus Partenopajas, jis tikrai
890 Gražuolis buvo. Kilęs iš Arkadijos,
Gyveno Arge prie srovės Inacho. Ten
Jis augo, kaip kiti atvykėliai, tačiau
Neširdo, priešiškumo poliui nejautė

Nesikivirčio, kaip kitas koks, kuris –
895 Tiek svetimas, tiek savas – nepakenčiamas.
Jis, lyg argietis tikras, būryje karių
Šią šalį gynė ir, kai poliui sekėsi,
Pats džiaugė, bet liūdėjo, kai nesisekė.
Jis buvo daugelio meilužis. Moteris,
900 Kurias turėjo, saugojo, neįžeidė.
Trumpai Tidėją dar pagirsiu. Iškalbus
Nebuvo jis, tačiau prie ginklų tinkamas,
Daug išradimų sugalvojęs. Nors protu
Nuo brolio Meleagro atsiliko, bet
905 Kovoį prilygo broliui, būdamas puikus
Karys, ir rodė karo meną mūšiuose.
Jisai norėjo sau garbės, bet mintys jo
Ne žodžiais, bet darbais vien buvo užimtos.
Tėsėjau, tai išklausęs, jau nesistebėk,
910 Kad jie prieš Tebų bokštus ryžosi numirt.
Juk geras auklėjimas ugdo sąžinę.
Žmogus, padaręs gera, gėdysis blogu
Pasidaryti. Galima įskiepyti
Narsos, jei kūdikis bus mokomas
915 Kalbėti ir klausyt, kas jam nežinoma.
Nes ką žmogus išmoksta, stengias išlaikyt
Lig pat senatvės. Auklėkit gerai vaikus!

Choras

Kreipdamasis į žuvusiųjų palaikus

Vaje, sūnau! Nelaimėlį tave

Išauginau! Nešiojau po širdim

920 Ir gimdymo skausmus kadais kenčiau!

Aš, vargšė, tiek įdėjau pastangų,

Bet jos jau teko Hadui!

Vargšėlė aš, nebeturiu sūnaus,

Kuris manim senatvėj rūpintųs!

Tesėjas

925 Dievai Oiklėjo vaiką gyvą, o kartu

Ir jo vežimą keturkinkį po žeme

Pačiupe, šitaip atvirai jį pagerbė.

Oidipo sūnų Polineiką girdami

Nepameluosim. Jis, prieš bėgdamas tremtin

930 Sava valia iš Kadmo polio, kažkada

Užsukęs pas mane svečiavos. Ar žinai,

Ką noriu padaryt dabar su šiais vadais?

Adrastas

Žinau, kad tavo žodžiams reikia patikėt.

Tesėjas

O Kapanėją, Dzeuso žaibo nutrenktą...

Adrastas

935 Jį atskirai, kaip šventąjį palaidosi?

Tesėjas

O taip. Kitus vienam lauže sudeginsim.

Adrastas

Kur pastatysi jam paminklą atskirai?

Tesėjas

Čia, prie šventyklos, jam supilsiu pilkapį.

Adrastas

Tegul tavi vergai šio darbo imasi.

Tesėjas

940 Tuo rūpinsiuos. Pirmyn lai neša neštuvus.

Adrastas

Chorui

O vargšės motinos, prieikit prie vaikų!

Tesėjas

Tai negerai, Adrastai, ką dabar kalbi.

Adrastas

Bet kaipgi motinoms vaikų nepalydėt?

Tesėjas

Jos mirs, jei sužalotus kūnus pamatys.

Adrastas

945 Siaubingas vaizdas joms – tos žaizdos kruvinos.

Tesėjas

Ar nori skausmą motinų padidinti?

Adrastas

Įtikinai. Jūs kantriai laukite. Gerai

Tesėjas kalba. Kai mes juos sudeginsim,

Surinksit kaulus. Žmonės nelaimingieji!

950 Kodėl jūs ginklų griebiatės ir žudote
Vieni kitus? Nustokit, baikite kovas!
Gyvenkit taikoje, valstybes saugokit!
Gyvenimo trukmė trumpa, tad būtina
Jį nugyventi kuo lengviausiai, be vargų!

Trečiasis stasimas

Choras

Strofa

955 Aš motina, netekusi vaikų!
Aš vargšė! Laimės neturiu
Tarp sūnus užauginusių argiečių!
Gimdyvių sergėtoja Artemidė
Bevaikių nepasveikins!
960 Gyvenimas man liūdnas.
Kaip debesis klajojantis,
Kai pučia vėjas, aš plaukiu...

Antistrofa

Septynios nelaimingos motinos
Mes esame, pagimdžiusios
965 Septynis sūnus, Arge šlovingiausius!
Dabar aš, jau savus vaikus praradus
Labai nuliūdu senstu.
Ir neturiu sau vietos
Tarp mirusių ir tarp gyvųjų.

970 Gyvent be jų – mana lemtis!

Epodas

Liko man tik ašaros,
Namuose – labai liūdni
Atminimai apie sūnų.
Nukirpti plaukai, vainikai,
Aukos už numirusius,

975 Giesmės, nepatinkančios
Auksaplaukiui Apolonui.
Atsibudus nuo raudų
Ašaromis sudrėkinsiu
Aš apsiaustą ant krūtinės!

Penktasis epeisodijas

Gedulinga procesija, nešina žuvusiųjų palaikais, išeina. Ant uolos netoli šventyklos pasirodo Euadnė, apsirengusi puošniai, tarytum nuotaka

Choro vadovė

980 Kapanėjo jau kapą matau –
Šitą šventąjį pilkapį.
Ir Tesėją matau. Prieš šventyklą
Jis už mirusius lieja aukas.
Ir Euadnę matau. Ji žmona
985 To, kurį pražudė žaibai,
Ir duktė valdovo Ifijo.

Tad kodėl jinai virš šventyklos
Ant uolos aukštos užsilipus
Dabar atsistojo?

Euadnė

Strofa

990 Kokia šviesa, koks spindesys,
Kai saulė lėkė vežimu,
Mėnulis skriejo su žirgais,
Greitkojės nimfos su deglais
Per sutemas skubėjo

995 Tuomet, kai mūsų vestuves
Argiečių miestas šventė,
Išaukštindamas giesmėmis
Jaunikį variaginklį –
Vajetau! – Kapanėją.

1000 Iš savo namo link tavęs
Išbėgau kaip pamišus,
Norėdama pasidalint
Kapu ir šituo laužu!
Kad, patekusi į Hada,

1005 Šio gyvenimo skausmingo
Ir vargų atsikratyčiau.
Juk tada mirtis saldžiausia,
Kai su mylimaisiais miršti,
Jei tik dievas šitaip lemia!

Choro vadovė

Euadnei

Ar tu matai tą laužą netoli savęs,
1010 Prie pat lobyno Dzeuso? Paguldytas ten
Ant laužo tavo vyras, žaibo nutrenktas.

Antistrofa

Euadnė

Dabar jau savo pabaigą
Matau, čia atsistojusi!
Lemtis paspartina žingsnius!
1015 Aš dėl garbės ruošiuos nušokt
Nuo šios uolos viršūnės
Į laužo pleškančio liepsnas,
Nes trokštu susidegint
Su savo vyru mylimu,
1020 Prie jo šalia atgulus.
Ir Persefonės rūmuos,
Jau būdama po žemėmis,
Širdy aš neišduosiu
Tavęs, brangus, numirusio!
1025 O jūs, deglai vestuvių!
Kad įvyktų Argo žemėj
Mūs vaikų vestuvės tikros!
Kad jaunikis dorovingas,

Nuoširdus ir geraširdis,
Po savųjų sutuoktusių
1030 Būtų ištikimas žmonai!

Choro vadovė

O štai senasis tavo tėvas Ifijas
Ateina sužinoti naujesnių žinių,
Kurių nežino, bet išgirdęs sielvartaus.

Įeina Ifijas

Ifijas

Kreipdamasis į choro vadovę

O nelaimingoji! Aš senas ateinu,
1035 Nelaimės dvigubos prislėgtas dėl vaikų:
Negyvą sūnų Eteoklį, įveiktą
Kadmiečių ginklų, į tėvynę gražinu.
Dukters dar ieškau. Kapanėjo ji žmona,
Išėjo iš namų, norėdama numirt

1040 Kartu su savo vyru. Saugojom ilgai
Ją namuose, bet aš, nelaimių ištiktas,
Sargybinius paleidau, ir tuojau duktė
Pabėgo. Aš manau, kad ji kažkur štai čia
Turėtų būt. Sakykit, jei ją matėte.

Euadnė

1045 Kodėl jų klausai, tėve? Aš juk ant uolos,

Virš Kapanėjo laužo pasikėlusi,
Lyg paukštis, ketinu iš ten nuskrist.

Ifijas

Dukrel, koks vėjas užnešė tave tenai?
Kodėl, namus palikus, čia atkeliavai?

Euadnė

1050 Supyksti, jei išgirsi, ką ruošiuos daryt.
Todėl nenoriu tėve, kad išgirstumei.

Ifijas

Kodėl? Ar tavo tėvui nedera žinot?

Euadnė

Tu neteisingas man teisėjas būtumei.

Ifijas

Kodėl tu šitaip puošniai apsirengusi?

Euadnė

1055 Šiuo drabužiu, o tėve, noriu išsiskirt.

Ifijas

Nepanašu, kad tu dėl vyro sielojies.

Euadnė

Aš savo poelgiui naujam pasipuošiau.

Ifijas

Todėl prie laužo atsistojai taip arti?

Euadnė

Aš atėjau čionai kaip nugalėtoja.

Ifijas

1060 O ką tu nugalėjai? Noriu sužinot.

Euadnė

Kiek saulė regi moterų – tai jas visas.

Ifijas

Jas įveikei darbais Atėnės ar protu?

Euadnė

Drąsa. Prie vyro atsigulsiu mirusi.

Ifijas

Ką čia kalbi? Ką reiškia ši kvaila mįslė?

Euadnė

1065 Į Kapanėjo laužą ketinu nušokt!

Ifijas

O dukra, nekalbėk taip girdint daugeliui!

Euadnė

Aš noriu, kad argiečiai sužinotų tai!

Ifijas

Tačiau aš tau neleisiu šitaip pasielgt!

Euadnė

Taip bus, manęs nesulaikysi rankomis!

1070 Jau šoku! Tau tai džiaugsmo nekelia, tačiau

Patinka man ir mano vyrui degančiam!

Euadnė nuo bokšto nušoka į degantį laužą

Choro vadovė

Kaip baisiai tu, o moterie, pasielgei!

Ifijas

Aš vargšas pražuvau, o Argo moterys!

Choro vadovė

Vaje, patyrei siaubą, nelaimingasai,

1075 Išvydęs tokį baisiai drąsų poelgį!

Ifijas

Nelaimingesnio už mane nerastumėt!

Choro vadovė

Vaje, nelaimėli!

Lemtis Oidipo, seni, teko tau

Ir mano poliui nelaimingajam!

Ifijas

1080 Aiman! Kodėl mirtingiesiems negalima

Jauniems tapt antrąkart ir vėl paskui susent?

Jeigu kas negero būna namuose, vėliau

Apmąstę tai, pataisom. Bet gyvenime

Tai neįmanoma. Jei dukart būtume

1085 Jauni mes ir seni, ir jei suklystume,

Antram gyvenime pasitaisytume.

Matydamas kitus, vaikų sulaukusius,
Norėjau atžalų, todėl ir pražuvau.
Jei būtų tekę sužinot man iš anksčiau,
1090 Ką tėvui reiškia netektis vaikų, tada
Nebūčiau taip kentėjęs, kaip dabar kenčiu!
Buvau aš susilaukęs jauno ir šaunaus
Sūnaus, tačiau dabar jau jo nebeturiu.
Gana... Ką man daryti, nelaimingajam?
1095 Gal eiti į namus? Kad ten tuščias menes
Išvysčiau ir beprasmišką gyvenimą?
Į Kapanėjo rūmus gal nueiti? Rūmai tie,
Kai ten duktė gyveno, buvo man mieli.
Bet jos jau nebėra. Jinai bučiuodavo
1100 Man skruostą, rankom apkabindavo
Man galvą. Nieko maloniau už dukterį
Nėra senyvam tėvui, nes širdis sūnų
Tvirtesnė, bet mažiau švelnumo turi ji.
Mane jūs kuo greičiau nuveskit į namus,
1105 Palikit tamsoje, kad numarinęs ten
Badu senyvą kūną, pats galėčiau mirt!
Kokia nauda man kaulelius dukters paliest?
Senatve neįveikiama, aš nekenčiu
Tavęs ir tų, taip norinčių prailginti

1110 Gyvenimą maistu, gėrimais, būrimu
Ir bandančių visaip pabėgti nuo mirties!
Pasenę žmonės nenaudingi žemėje,
Turėtų mirt, jauniems iš kelio pasitraukt!

Ifijas išeina

Eksodas

Pasirodo procesija. Berniukai neša urnas. Juos seka Tesėjas ir Adrastas. Berniukus pasitinka motinos, palydimos tarnaičių.

Choras

Oj oj oj...

Štai atneša kaulus mūsų sūnų!

1115 Paimkite juos, tarnaitės, tuojau
Iš senės silpnos, nes aš neturiu
Jėgų, dėl vaikų šitiek verkus...

Daugybę metų gyvenau,

Kentėjau, liejau ašaras...

1120 Ar gali būt mirtingiesiems
Kančia didesnė nei matyt
Negyvą savo vaiką?

Pirmoji strofa

Berniukas

Rankose laikydami urną

Nešu, nešu dabar,

O vargše motina, aš tėvo pelenus

1125 Iš laužo. Ši našta sunki dėl sielvarto,

Nors viskas, kas man liko – šiam mažam inde.

Choras

Vaje, vaje!

Kodėl gi šitą naštą ašarų

Neši tu motinai numirusių?

1130 Ar liko tik maža saujelė pelenų

Iš vyrų įžymių, Mikėnuos gimusių?

Pirmoji antistrofa

Berņiukas

Tu be vaikų likai!

Aš nelaimingas, vargšą tėvą praradau!

Ir man, našlaičiui, atiteks tušti namai!

Aš nepajusiu tėvo glėbio niekada!

Choras

Vaje, vaje!

1135 Kur ta kančia kentėta dėl vaikų?

Kur padėka už sunkų gimdymą?

Kur žindymas ir naktimis budėjimas,

Kur švelnūs pabučiavimai mielų vaikų?

Antroji strofa

Berņiukas

Išėjo jie, jau jų nėra. O tėve, ak!

1140 Išėjo jie ir eteris juos priglaudė,

Sudegintus ant laužo.

Nuskrido jie į Hadą jau.

O tėve, ar girdi vaikų raudas?
Ar atsikeršysiu, ginklus nutvėręs,
Už tavo, tėve, mirtį?

Choras

1145 Kad tai įvyktų, vaike!

Antroji antistrofa

Berniukas

Kad dievui norint, kerštas išsipildytų
Už tėvą! Juk nelaimė dar nepamiršta!
Ak, aimanos! Gana jau
Apverkti lemtį ir skausmus!

1150 Asopo vilnys pamatys mane –

Variniais ginklais karžygi danajų,
Kuris už tėvą keršys.

Trečioji strofa

Berniukas

Atrodo, tėve, prieš akis tave matau...

Choras

Jis, regis, tavo skruostą liečia bučiniu...

Berniukas

1155 Bet tavo kviečiančius žodžius
Nubloškia vėjas ir pradingsta jie.

Choras

Paliko šitą skausmą dviem: tavęs
Ir motinos dėl tėvo neapleis kančia.

Trečioji antistrofa

Berniukas

Toks liūdesys sunkus, jis prislegia mane.

Choras

1160 O leiskit prie krūtinės pelenus priglaust!

Berniukas

Verčiau girdėdamas žodžius

Baisiausius. Jie įstrigo širdyje.

Choras

Sūneli, išėjai... Daugiau tavęs,

Brangiausio motinai, aš neišvysiu jau!

Tesėjas

1165 Adrastai, ir argietės, pažiūrėkite:

Vaikai šie neša savo rankose tėvų

Šlovingų palaikus, kuriuos sugražinau!

Mes, aš ir polis, dovanojam juos vaikams!

Jums reikia visada šią mano paslaugą

1170 Išsaugot atmintį – ką jums aš padariau.

Vaikams aš pasakysiu tuos pačius žodžius:

Privalot šitą polį gerbt ir ateity

Primint vaikų vaikams, ką gavote iš jo.

Tegul paliudys Dzeusas ir kiti dievai,

1175 Kad, šitaip mūsų pagerbti, išvykstate!

Adrastas

Tesėjau, žinome, kiek gero padarei

Tu Argo žemei, kai reikėjo jai padėt!

Ir mūsų padėka nesens. Privalome

Patyrę gera, atsakyt jums tuo pačiu!

Tesėjas

1180 Ką dar reikėtų man dėl jūsų padaryt?

Adrastas

Lik sveikas! Tu ir tavo polis to verti!

Tesėjas

Tai išsipildys. Lai ir tau pasiseka!

Uolos viršuje pasirodo Atėnė. Besiruošiantys palikti sceną sustoja.

Atėnė

Atėnės žodžių tu, Tesėjau, paklausyk,

Ką privalai dabar naudingo padaryt!

1185 Neleiski, kad į Argo žemę kaulus šiuos

Vaikai lengvai išneštų, bet pareikalauk

Pirmiausia priesaikos, kad jie už pastangas

Ir jums, ir poliui atsilygintų. Prisiekt

Adrastui reikia. Jis, valdovas būdamas,

1190 Už visą danajidų žemę gali jums

Prisiekti, kad argiečiai neįves karių

Į šitą žemę; jei kiti ją puls – atrems

Su ginklais priešus. Jei, sulaužę priesaiką,

Bandys argiečiai į šį polį įsiveržt,

1195 Maldauk, kad Argo žemė būtų sugriauta.

Pasiklausyk, kur tau nudurt aukas. Yra

Trikojis su varinėm kojom namuose.
 Sugriovęs Ilijoną ir kitus žygius
 Skubėdamas atlikt, Heraklis liepė tau
 1200 Trikojį šitą pastatyt prie Pitijai
 Paskirto aukuro. Papjovęs tris avis,
 Išbrėžki priesaiką trikojo viduje,
 Ir saugot Delfų dievui atiduok. Lai jis
 Paliudys ir primins Heladei priesaiką.
 1205 Tą peilį aštriabraunį, su kuriuo aukas
 Nudursi, į žemes giliai įkask tenai,
 Kur septynių vadų numirusių laužai.
 Jei kas šį polį puls, tas peilis baimę kels
 Ir vers gėdingai atsitraukt. Atlikęs tai,
 1210 Išvežk iš žemės kūnus. Vietą, kur ugnies
 Liepsna apvalė mirusius, tu dievui skirk
 Šalia trijų kelių, į Istmą vedančių.
 Tau šitai pasakiau. Dabar aš į vaikus
 Argiečių kreipsiuosi. Kada suaugsite,
 1215 Sugriaukit polį prie Ismeno, už tėvus
 Atkeršykite. Aigalėjau, karvedys
 Tu būsi vietoj tėvo. Bus juo ir sūnus
 Tidėjo, atkeliavęs iš Aitolijos.
 Jam tėvas Diomedo vardą suteikė.
 1220 Vos spės ant jūsų skruostų prasikalt barzda,
 Pulkai danajų variaginklių privalės

Prieš septynvartį Kadmo poliį išžygiuot.
Įsiutę, kaip jauni liūtukai, trauksite
Jų poliį sunaikint. Ir jau kitaip nebus.
1225 Heladėj epigonais žmonės jus vadins,
Jus dainose pašlovins. Jūs dievų valia
Į tokį garsų karo žygį leisitės.

Tesėjas

Atėne, o valdove, šiems nurodymams
Paklusu! Nuo klaidų tu sulaikai mane!

Rodo į Adrastą

1230 O jį prisiekt priversiu. Tu tik vesk mane
Keliu teisingu! Jeigu būsi palanki
Tu mūsų poliui, mes ramiai gyvensime!

Atėnė pradingsta. Tesėjas išeina

Choras

Palikdamas orkestrą

Tad eikim, Adrastai, priesaiką duot
Šiam vyrui ir poliui! Garbės jie verti,
Daug žygių dėl mūsų atlikę!

Visi išeina

Komentarai

Tragedija buvo parašyta Peloponeso karo metu. Tiksliai parašymo data nėra žinoma. Vieni tyrėjų nuomone, tragedija buvo pastatyta 422 m. pr. Kr. pavasarį, kitų nuomone – 420 m. pr. Kr. pavasarį, praėjus keleriems metams nuo to laiko, kai 424 m. pr. Kr. Bojotijoje, Delijo miestelio pakrantėje, bojojantieji sumušė Atėnų laivyną. Tragedijoje vaizduojamas Atėnų ir Tebų konfliktas priminė atėniečiams šį istorinį įvykį ir žadino jų patriotinius jausmus. Besibaigiant pirmajam Peloponeso karo dešimtmečiui, atėniečiai stengėsi sudaryti sąjungą su Argu. Tai taip gerai atsispindi šioje tragedijoje, išaukštinančioje Atėnus, jų santvarką ir įstatymus.

1 eil. *Demetra* – Krono ir Rėjos dukra, derlingumo ir žemdirbystės deivė, su Dzeusu susilaukusi dukters Persefonės. ***Eleusinas*** – nedidelis miestelis netoli Atėnų, kuriame buvo garbinama Demetra.

3 eil. *Tesėjas* – Atėnų karaliaus Aigėjo ir Troidzenės karalaitės Aitros sūnus.

4 eil. *Pitėjas* – Pelopo sūnus, Troidzenės karalius, Aitros tėvas, Tesėjo senelis. ***Aitra*** – Pitėjo dukra, Pelopo anūkė, Tesėjo motina.

6 eil. *Pandijonas* – Atėnų karalius, Kekropo sūnus, Aigėjo tėvas.

9 eil. *Argas* – miestas ant dešiniojo Inacho upės kranto Argolidėje (šiaurės rytų Peloponesas).

7 eil. *Aigėjas* – Pandijono sūnus, Atėnų karalius, Aitros vyras, Tesėjo tėvas. ***Loksijas*** – Apolonas, kurio išstarmės dažnai būdavo dviprasmiškos ir sunkiai suprantamos (gr. Λοξιάς – vingiuotas, painus).

13 eil. *Prie Kadmo vartų žuvo* – t. y. prie Tebų vartų. Žr. 274 eil. paaiškinimą.

14 eil. *Adrastas* – Argo karalius, Polineiko uošvis, dalyvavęs septyneto žygyje prieš Tebus ir likęs gyvas.

15 eil. *Polineikas* – Tebų karaliaus Oidipo ir Jokastės sūnus, Eteoklio brolis. Po tėvo mirties Eteoklis išvijo iš gimtinės Polineiką, kuris nuvyko į Argą, vedė karaliaus Adrasto dukterį ir surengė argiečių žygį prieš Tebus.

16 eil. *Oidipas* – Tebų karaliaus Lajo ir Jokastės sūnus, Tebų karalius, nužudęs savo tėvą ir vedęs motiną. Po Oidipo mirties jo sūnūs Polineikas ir Eteoklis pradėjo tarpusavio karą.

30-31 eil. *Kur išaugo pirmąkart / Derlingos javo varpos* – pasak mito, Demetra išmokė jaunąjį Eleusino karalaitį Triptolemą auginti javus. Homeriniame epe Demetrai nurodoma, kad pirmąkart javų sėkla buvo išberta Rarijo lygumoje (*HH II. 450-456*).

33 eil. Korė – taip buvo vadinama Dzeuso ir Demetros duktė, Hado žmona, mirusiųjų karalystės valdovė Persefonė.

50-51 eil. Raukšlėtus skruostus rankom / Aš draskau – gedintys žmonės sielvartą išreikšdavo draskydami nagais ir daužydami kumščiais skruostus, galvą ar krūtinę (Hom. *Il.* XIX. 284; Aesch. *Cho.* 24-25; Eur. *Hel.* 1089; *Suppl.* 51, 76; *Tr.* 279, 794; *Andr.* 1210; *Or.* 961, 963, 1467), raudamiesi plaukus (Aesch. *Cho.* 425; Eur. *Andr.* 826, 1209; *Tr.* 278).

61 eil. Ismenas – per Tebus tekėjusi Bojotijos upė.

75 eil. Hadas – 1) mirusiųjų karalystės valdovas, pas kurį patekdavo mirusiųjų vėlės; 2) mirusiųjų karalystė.

97 eil. Plaukai jų nukirpti – Senovės Graikijoje žmonės gedėdami trumpai nusikirpdavo plaukus (Eur. *El.* 241).

102 eil. Jos, šakeles maldautojų paėmusios – vilnoniais siūlais apvyniotos alyvmedžio šakelės buvo maldautojų atributas (Aesch. *Suppl.* 20).

116 eil. Žinai, kad mano žygis baigėsi blogai – užsimenama apie nesėkmingą septyneto žygį prieš Tebus, kurį buvo surengęs Adrastas.

121 eil. Ar šauklį, Hermio tarną, paprašyt siuntei – Hermis – dievų pasiuntinys, keliautojų globėjas (Hom. *Od.* I. 38 ir kt.; Ar. *Plut.* 1160; Theoc. XXV. 5-6), globojęs šauklius ir pasiuntinius.

130 eil. Danajai – Danajo palikuonys, t. y. argiečiai. Danajas – Egipto karaliaus Belo sūnus, Aigipto brolis, priimtas Argo karaliaus Pelasgo ir paskui perėmęs Argo valdžią.

131 eil. Tebai – svarbiausias Bojotijos srities miestas, įkurtas Kadmo. **Kodėl užpuolei Tebus septyniais pulkais** – Tebai buvo apsupti gynybine siena, turėjusia septynerius vartus. Šie vartai išvardinti Euripido tragedijoje „Foinikietės“ (eil. 1104-1140). Prieš kiekvienus vartus argiečiai siuntė po vadą su jo kariauna.

136 eil. Polineikas – žr. 15 eil. paaiškinimą. **Tidėjas** – Aitolijos karaliaus Oinėjo sūnus, septyneto prieš Tebus žygio dalyvis, Adrasto žentas, Diomedo tėvas.

138 eil. Foibo pranašystės – Foibu buvo vadinamas Apolonas, pranašaudavęs Delfuose (Hom. *Il.* I. 72; *HH* III. 471; Aesch. *Eum.* 19).

139 eil. Kaip Apolonas jų vedybas nulėmė – istorija apie tai, kaip Adrastas, vadovaudamasis Apolono pranašyste, išleido vyrus už atvykėlių tebiečių Polineiko ir Tidėjo, pasakojama ir Euripido tragedijoje „Foinikietės“ (eil. 406-423).

145 eil. Taip žvėris – dukrų jaunikius atpažinai – Tidėjas, bėgdamas iš Kalidono, o Polineikas –

iš Tebų, turėjo pasiėmę skydus. Ant vieno skydo buvo vaizduojama šerno, ant kito – liūto galva. Audringą naktį jie atvyko prie Adrasto rūmų ir pradėjo grumtis dėl nakvynės. Išgirdęs triukšmą, Adrastas atėjo ir sutaikė juos, o paskui, prisiminęs pranašystę, išleido už jų savo dukteris (Apoll. III. 6. 1).

148 eil. *Tidėjas bėgo, nes nužudė giminę* – Tidėjas užmušė tėvo Oinėjo brolių Alkatoją (ar kitus giminaičius) ir turėjo palikti tėvynę (Apollod. I. 8. 5)

150 eil. *Prakeiktas tėvo, vengė brolių nužudyti* – sužinojęs, kad yra nužudęs savo tėvą ir vedęs motiną, Oidipas išsidūrė akis ir, lydimas dukters Antigonės, ilgai klajojo, kol atvyko į Koloną – Atėnų priemiestį. Ten tėvą aplankė sūnus Polineikas, norėdamas pradėti karą su broliu Eteokliu. Oidipas prakeikė abu sūnus ir išpranašavo abiejų jų mirtį, o Polineikui pasakė, kad nuo jo rankos žus Eteoklis (Soph. OC 1373-1388).

158 eil. *Net prieš Amfiarėjo valią aš ėjau – Amfiarajas* – Oiklejo sūnus, garsus Argo pranašas. Prieš pradėdamas septyneto žygį, Amfiarajas stengėsi atkalbėti argiečius nuo karo su Tebais, tačiau jam pasipriešino Tidėjas, įtikinęs kitus neklausyti Amfiarajo perspėjimo (Aesch. Sept. 377-394).

173 eil. *Ne į Demetros paslaptingas apeigas* – kalbama apie Demetrai skirtas Eleusino misterijas.

177-178 eil. *O skurdžiui į turtingus žvelgt ir pavydėt, / Kad pats užsimanytų susikraut turtus* – panaši mintis išsakoma Hesiodo poemoje „Darbai ir dienos“ (eil. 20-26).

184 eil. *Pelopo kraštas* – Peloponeso pusiasalis. Peloponese buvo Sparta – galingas, bet priešiškas Atėnams polis.

187 eil. *Spartiečiai žiaurūs, nuolat keičia nuomonę* – išsakoma atėniečių nuomonė, kurią jie buvo susidarę apie spartiečius per Peloponeso karą (431-404 m. per. Kr.). Karo su spartiečiais metu Euripidas parašė šią tragediją.

201-203 eil. *Giriu tą iš dievų, kuris gyvenimą / Žmonių iš netvarkingos žvėriškos būties / Atskyrė* – Euripidas žmonijos geradarių neįvardija, o Aischilas juo laiko Prometėją (Aesch. PV 441-506), dovanojusių žmonėms ne tik ugnį, bet ir suteikusių jiems išminties, išmokiusių visko, kas reikalinga gyvenime. Plg. šios tragedijos 200-213 eilutes su Aischilo „Prikaltojo Prometejo“ 435-471 eilutėmis.

211-213 eil. *Tą žyniai iš vidurių / Papjauto gyvulio ar iš ugnies liepsnos, / Arba iš paukščio skrydžio gali pasakyt* – buvo pranašaujama iš papjauto gyvulio kepenų spalvos, formos, konsistencijos (plg. Aesch. PV 484-499; Plut. Alex. 73). Viena iš labiausiai paplitusių būrimo formų buvo būrimas iš kai kurių paukščių (pvz., erelių, vanagų) skrydžio ar balso (Hom. Il. VIII. 247 sq., XII. 200 sq., Od. II. 180 sq., XX. 242 sq.; Hes. Op. 828; Eur. Ion 180 ir kt.).

261-262 eil. *Ugnies nešėja Demetra* – Euripidas vadina Demetrą ugnies nešėja, nes pasak mito, ji, pasišviesdama deglais, vaikščiojo po žemę ir ieškojo dingusios dukters Persefonės. ***Helijas*** – Saulės dievas, titano Hiperiono ir titanidės Tėjos sūnus, Aušros ir Selėnės brolis.

263 eil. *Pelopo vaikas – tėvas tavo motinos* – kalbama apie Pitėją. Žr. 4 ir 5 eil. paaiškinimus.

268 eil. *O vergas – aukurą* – aukurai ir šventyklos buvo laikomi šventomis vietomis. Jose žmogus patekdavo dievų globon. Išvesti iš šventyklos ar atitraukti nuo aukuro dievų globos ieškančią žmogų buvo šventvagystė.

271 eil. *Iš vietos šventosios Persefonėjos* – iš Eleusino. ***Persefonėja*** – Persefonė.

274 eil. *Kadmėja* – Kadmo pastatyta Tebų tvirtovė. Kai Dzeusas, pasivertęs jaučiu, pagrobė Finikijos karaliaus dukrą Europę, jos brolis Kadmas išsiruošė sesers ieškoti ir nuvyko į Delfus patarimo (Apollod. III. 1. 1). Orakulas Kadmui nurodė liautis ieškojus ir sekti paskui karvę, kurią sutiks išėjęs iš šventyklos. Kur karvė sustos, ten įkurti miestą. Sutikęs karvę, Kadmas ilgai ją sekė, o toje vietoje, kur karvė sustojo, įkūrė Tebų miestą (Hom. *Il.* IV. 385, 388, V. 804; Hdt. V. 57 sq.) ir pastatė miesto tvirtovę – Kadmėją.

278 eil. *Tavąjį smakrą liečiu* – maldaudamas kito žmogaus, prašantysis viena ranka apkabindavo jo kelius, o kita paliesdavo smakrą (Hom. *Il.* I. 500-501; Eur. *Med.* 65; *El.* 1214).

283 eil. *Kadmo žemėj* – t.y. Bojotijoje.

290 eil. *Prie švento aukuro Deò* – prie Demetros aukuro. ***Deò*** – mažybinė Demetros vardo forma.

311-312 eil. *Ir tramdyk tuos, kurie Heladės papročius / Sulaužo* – senovės Graikijoje palaidoti mirusiuosius buvo būtina, tai buvo nerašytas įstatymas (Eur. *Suppl.* 526), šventa gyvųjų pareiga. Plg. mitą apie Oidipo dukrą Antigoną, nepaklausiusią dėdės Kreonto įsakymo ir slapčia palaidojusią brolių Polineiką (Soph. *Ant.*)

317 eil. *Šerną nugalėdamas* – eidamas iš Troidzenės į Atėnus Tesėjas, be kitų žygdarbių, įveikė Korinto apylinkėse siautusį didžiulį Kromiono šerną (Apoll. *Ep.* I. 1).

354 eil. *Į piliečių sueigą* – aliuzija į aukščiausią Atėnų valstybės valdymo organą – Tautos susirinkimą. Aischilo tragedijoje „Maldautojos“ Argo valdovas Pelasgas, prieš priimdamas danajides, kreipiasi į piliečių sueigą ir prašo jos pritarimo (Aesch. *Suppl.* 397-401).

358 eil. *Kreontas* – Tebų karalienės Jokastės brolis, ėmęs valdyti Tebus po Oidipo sūnų mirties.

Polineiko ir Eteoklio žūtis ir atsisakęs atiduoti artimiesiems žuvusių argiečių kūnus.

368 eil. *Pelasgija* – pelasgų žemė, t.y. Argolidė. Pelasgais buvo vadinama seniausioji Graikijoje gyvenusi gentis, kilusi iš Argo karalysiu Pelasgo.

372 eil. *Inacho žemė* – Argas. *Inachas* – Arge tekėjusi upė.

377 eil. *O Paladės mieste* – kalbama apie Atėnus, kuri globojo Atėnė Paladė. Pasak mito, Atėnė susiginčijo su Poseidonu dėl miesto globos ir šį ginčą laimėjo (Apoll. III. 14. 1).

383 eil. *Asopas* – netoli Tebų tekėjusi Bojotijos upė. *Ismenas* – žr. 61 eil. paaiškinimą.

387 eil. *Erechtėjas* – vienas pirmųjų Atėnų karalių, Kekropo, kito mitinio šio miesto valdovo, tėvas.

391 eil. *Kalichoro šventojo šaltinio* – Kalichoras – šaltinis netoli Eleusino. Prie šio šaltinio Eleusino moterys šokdavo ir giedodavo himnus Demetrai (Paus. 1. 38. 6).

400 eil. *Kadmo žemę* – Bojotiją. Jos sostinė buvo Tebai, Kadmo įkurtas miestas. *Kadmas* – žr. 274 eil. paaiškinimą.

402 eil. *Nužudė Eteoklį broliška ranka* – septyneto žygio prieš Tebus metu Eteoklį nužudė jo brolis Polineikas.

417-418 eil. *Kaip miestą gali sugebėt valdyt tauta, / Valstybės reikalus blogai suvokianti* –

Šiose ir sekančiose (419-425) eilutėse skamba tuo metu išsakomi oligarchų argumentai, nukreipti prieš Atėnų demokratiją.

467 eil. *Kadmiečiai* – Tebų gyventojai.

497 eil. *Kapanėjas* – vienas iš septyneto Argo vadų, dalyvavusių žygyje prieš Tebus. Kapanėjas prisiekė, kad, neatsižvelgdamas į dievų valią, sugriaus Tebus. Už tokią puikybę jį, užsilipusį ant kopėčių, pastatytų prie Tebų sienų, nutrenkė Dzeusas (Aesch. *Sept.* 423-434; Eur. *Phoen.* 179-179, 1127-1132).

500-501 eil. *Ar neprarijo žemė prasivėrusi / Vežimo keturkinkio su žyniu kartu?* – kalbama apie Amfiarają. Po septyneto žygio prieš Tebus, Amfiarajas nežuvo, bet, Dzeuso valia, jį gyvą kartu su karo vežimu prarijo prasivėrusi žemė (Pind. *Nem.* IX).

571 eil. *Asopija* – Bojotija.

578 eil. *Ateiki, kad nuo sparto ieties žūtumei* – Tebų miesto įkūrėjas Kadmas prie Tebuose buvusios Arėjo versmės akmenimis užmušė drakoną ir jo dantimis apsėjo lauką. Iš pasėtų dantų išaugo ginkluoti vyrai spartai („pasėtieji“), kurie kaudamiesi išžudė vieni kitus. Liko gyvi penki spartai, tapę Tebų aristokratų pradininkais (Apollod. III. 4. 1). Plg. Eur. *Phoen.* 638 sqq.

579 eil. *Ar gali iš drakono gimt narsus karys?* – žr. 578 eil. paaiškinimą.

585 eil. *Hoplitai* – sunkiai ginkluoti kariai.

599 eil. *Blyškioji baimė duria man po kepenim!* – senovės graikai kepenis laikė svarbiausiu gyvybės ir jausmų organu (Hom. *Od.* XXII. 83; Pind. *P.* 4. 213; Theoc. 11. 16).

637 eil. *Dirkė* – nedidelis Bojotijos upeliukas, Ismeno upės intakas.

645 eil. *Inachas* – žr. 372 eil. paaiškinimą.

651 eil. *Elektros vartai* – vieni iš Tebų vartų, pavadinti Kadmo sesers Elektros vardu.

654 eil. *Ismenas* – žr. 61 eil. paaiškinimą.

658 eil. *Kekropijos šalis* – Atika. Pirmasis Atėnų įkūrėjas buvo pusiau žmogus pusiau gyvatė Kekropas. Jo valdomas kraštas buvo vadinamas Kekropija (Apollod. 3. 14.1).

659 eil. *Arėjo versmė* – žr. 578 eil. paaiškinimą.

661 eil. *Paralas* – taip buvo vadinama Atikos pakrantė.

662 eil. *Prie švento Amfijono pilkapio* – Dzeuso ir Antijopės sūnus, Nijobės vyras, Tebų karalius. Netoli nuo miesto sienų buvo rodomas Amfijono ir jo brolio Dzeto kapas (Paus. IX. 17. 4).

680 eil. *Forbantas* – atėnietis, dalyvavęs Tesėjo surengtame žygyje prieš Tebus.

702 eil. *Erechtėjidai* – Atėnų karaliaus Erechtėjo palikuonys.

712 eil. *Tuomet Paladė žus* – Paladė – Atėnės epitetas. Čia Palade metaforiškai vadinami Atėnai.

713 eil. *Kranajidai* – atėniečiai, mitinio Atėnų valdovo Kranajo palikuonys.

714 eil. *Nustvėręs Epidaurų vėzdą* – eidamas iš Troidzenės į Atėnus, Tesėjas netoli Epidaurų susitiko plėšiką Perifetą, kuris didžiuliu vėzdu užmušdavo keliauninkus. Tesėjas užmušė Perifetą ir pasiėmė jo vėzdą.

755 eil. *Atgavom kūnus septynių garsių vadų* – Euripidas visur kalba apie septynis žuvusius vadus, nors iš septyneto, dalyvavusių žygyje prieš Tebus, du liko gyvi – Adrastas ir Amfiarajas (kurį gyvą prarijo žemė). Toliau einančioje kalboje Adrastas išvardija penkis žuvusius Argo didvyrius: Kapanėją, Eteoklį, Hipomedontą, Partenopają ir Tidėją.

757 eil. *Kitaironas* – Bojotijos kalnas.

759 eil. *Eleuteros* – tarp Atikos ir Bojotijos esantis kaimelis Kitairono pakalnėje.

827 eil. *Ir apibarstėm galvą pelenais* – sielvartaudami žmonės apibarstydavo galvą pelenais (Eur. *Suppl.* 826-827)

834 eil. *Foibas* – žr. 138 eil. paaiškinimą.

835 eil. *Erinija* – keršto deivė. Homero epe kalbama tai apie vieną, tai apie kelias erinijas, kurios keršija dėl priesaikos sulaužymo (Hom. *Il.* XIX. 259) ir dėl nusikaltimų prieš tėvą ar motiną (Hom. *Il.* IX. 454; *Od.* II. 135).

850-852 eil. *Kas gi mūšyje, / Kai prieš akis strėlių gausybė pralekia, / Galėtų pasakyti, katras karys šaunus?* – šiose eilutėse išvelgiama polemika su Aischilu, kuris tragedijoje „Septyni prieš Tebus“ (Aesch. *Sept.* 375-676) išsamiai aprašo septynių Argo vadų, puolusių Tebus, ir septynių Tebų vadų išvaizdą, ginklus ir veiksmus. Panašias mintis Euripidas išsako ir tragedijoje „Elektra“ (eil. 377-378: Tačiau kas mūšyje pajėgs / Žvalgytis ir kitų narsumą pastebėti?)

860-932 eil. Norėdamas pateisinti Tesėjo siekį palaidoti žuvusius Argo vadus, Euripidas Adrasto lūpomis charakterizuoja juos kaip drąsius, bebaimius ir atsidavusius karius. Aischilo tragedijoje „Septyni prieš Tebus“ ir iš dalies Euripido „Foinikietėse“ šie karvedžiai vaizduojami kaip įžūlūs, nepaisantys dievų valios, pasipūtę pagyrūnai.

872 eil. *Eteoklis* – argietis, Ifijo sūnus, Euadnės brolis, vienas iš septynių prieš Tebus kovojusių vadų, Oidipo sūnaus Eteoklio (eil. 739, 401) bendravardis.

881 eil. *Hipomedontas* – argietis, vienas iš septynių prieš Tebus kovojusių vadų.

883 eil. *Mūzos* – poezijos, meno bei mokslų deivės.

888 eil. *Atalantė* – iš Arkadijos kilusi garsi bėgikė ir medžiotoja, dalyvavusi Kalidono medžioklėje.

889 eil. *Partenopajas* – Atalantės sūnus, vienas iš septynių prieš Tebus kovojusių vadų.

890 eil. *Arkadija* – vidurinė, miškais apaugusi, kalnuota Peloponeso dalis.

891 eil. *Inachas* – žr. 372 eil. paaiškinimą.

892 eil. *Kaip kiti atvykėliai* – atvykėliai (gr. *metoikoi*) paprastai neturėdavo politinių teisių, negalėdavo būti renkami į valstybines pareigas.

901 eil. *Tidėjas* – žr. 136 eil. paaiškinimą.

904 eil. *Meleagras* – Kalidono karaliaus Oinėjo ir Altajos sūnus, Tidėjo brolis.

925-927 eil. *Dievai Oiklėjo vaiką gyvą, o kartu / Ir jo vežimą keturkinkį po žeme / Pačiupe* – žr. 500-501 eil. paaiškinimą. ***Oiklėjas*** – Amfijarajo tėvas.

958 eil. *Gimdyvių sergėtoja Artemidė* – Artemidė – gamtos ir vaisingumo deivė, laukinių žverėlių globėja, Dzeuso ir Letó dukra, Apolono sesuo dvynė. Padėjusi motinai pagimdyti brolių Apoloną (Apolloed. I. 4. 1), Artemidė tapo gimdyvių globėja.

976 eil. *Auksaplaukis Apolonas* – auksaplaukiu vadinamas ne tik Apolonas (Tyrt. fr. 3a, 2 D; Pind. *O.* VI. 41; Ar. *Av.* 217; Eur. *Tr.* 254), bet ir Dionisas (Hes. *Th.* 947), Erotas (Anacr. 14, Eur. *IA* 548) ir kt.

984 eil. *Euadnė* – vieno iš septynių didvyrių, dalyvavusių karo žygyje prieš Tebus, Kapanėjo žmona, Ifijo duktė.

986 eil. *Ifijas* – Alektoro sūnus, Argo valdovas, Eteoklio (argiečio) ir Euadnės tėvas.

991 eil. *Saulė lėkė vežimu* – buvo manoma, kad saulės dievas Helijas brėkstant pakyla rytuose iš Okeano ir rieda sparnuotu vežimu per dangų, o diena baigiantis nusileidžia į vakaruose esantį Okeaną (Hom. *Il.* VII. 421-423; *Od.* III. I, 4. 400, X. 191, XI. 18, XII. 380).

1021 eil. *Persefonės rūmai* – kadangi Persefonė buvo požemių valdovo Hado žmona, jos rūmai stovėjo pomirtiniame pasaulyje.

1062 eil. *Jas įveikė darbais Atėnės* – Atėnė buvo įvairių amatų globėja (Hom. *Il.* XV. 411-412; *Od.* VII. 110-111, etc.), puikiai mokanti austi (Apol. *Rhod.* I. 721-768).

1078 eil. *Lemis Oidipo, seni, teko tau* – Oidipas neteko savo sūnų, Ifijas – abiejų savo vaikų.

1131 eil. *Iš vyrų įžymių, Mikėnuos gimusių* – čia, kaip ir kitose Euripido tragedijose, Mikėnais vadinamas Argas ar Argolidės sritis.

1150 eil. *Asopas* – žr. 383 eil. paaiškinimą.

1151 eil. *Danajai* – žr. 130 eil. paaiškinimą.

1143-1144 eil. *Ar atsikeršysiu, ginklus nutvėręs, / Už tavo, tėve, mirtį?* – užuomina apie antrąjį Argo žygį prieš Tebus, kurį surengė žuvusiųjų vadų sūnūs, norėdami atkeršyti už tėvų mirtį (Apollod. III. 7. 2-5).

1190 eil. *Danajidai* – danajų palikuonys, t.y. argiečiai.

1191-1192 eil. *Prisiekti, kad argiečiai neįves karių / Į šitą žemę* – Peloponeso karo metu, kai buvo rašoma ši tragedija, atėniečiai norėjo sudaryti sąjungą su Argu ir taip sumažinti Spartos įtaką Peloponese.

1198 eil. *Ilijonas* – Troja.

1199 eil. *Heraklis* – Dzeuso ir mirtingosios moters Alkmenės sūnus, vienas narsiausių graikų didvyrių.

1200 eil. *Pitija* – Delfų žynė.

1203 eil. *Saugot Delfų dievui atiduok* – kalbama apie Apoloną. Delfai buvo žymiausia Apolono garbinimo ir pranašavimo vieta.

1212 eil. *Istmas* – sąsmauka, jungusi Peloponeso pusiasalį su Vidurine Graikija ir skyrusi Egėjo bei Jonijos jūras.

1216 eil. *Aigalėjas* – Adrasto sūnus.

1217-1218 eil. *Sūnus / Tidėjo, atkeliavęs iš Aitolijos* – Diomedas. *Aitolija* – vakarinė vidurinės Graikijos sritis.

1225 eil. *Heladėj epigonais žmonės jus vadins* – gr. *epigonos* – palikuonis. Atėnės žodžiuose slypi užuomina, kad argiečių vadų palikuonys surengs keršto žygį prieš Tebus. Apie jų žygį pasakojo neišlikusi kiklinė poema „Epigonai“ ir neišlikusios Aischilo bei Sofoklio to paties pavadinimo tragedijos.